

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
кафедра української мови та прикладної лінгвістики

**ІНАВГУРАЦІЙНІ ПРОМОВИ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ
ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ МОВИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ**

Кваліфікаційна робота бакалавра
студентки 4 курсу
освітньої програми
«Прикладна (комп'ютерна) лінгвістика
та англійська мова»
спеціальності – 035.10 Філологія (прикладна
лінгвістика)
галузі знань – 03 гуманітарні науки
Каріна КАРАЩУК
Науковий керівник:
доктор філософії, доцент кафедри української
мови та прикладної лінгвістики
Юлія ЦИГВІНЦЕВА

«Допущено до захисту»

Протокол засідання

кафедри української мови та прикладної лінгвістики

протокол № 15 від «06» 06 2024 року

завідувач кафедри _____ (підпис)

к.філол.н., доц. **Сергій РІЗНИК**

КИЇВ- 2024

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота присвячена дослідженню лінгвістичних особливостей промов президентів України з 1991 по 2019 рік. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю аналізу змін у політичному дискурсі країни. Об'єктом дослідження є інавгураційні промови президентів України, а предметом – їхні лексичні, семантичні, синтаксичні та стилістичні особливості.

Метою роботи є виявлення основних мовних характеристик промов та їхньої еволюції за період незалежності України. Завдання дослідження охоплюють аналіз лексичних та семантичних особливостей, використання деяких частин мови в текстах промов, синтаксичних структур та риторичних прийомів.

Методологія дослідження базується на лінгвістичному аналізі текстів, включаючи статистичний аналіз частоти вживання лексичних одиниць та синтаксичних структур. Метод контент-аналізу дозволив виявити ключові теми та тенденції у промовах президентів.

Результати дослідження показали, що ранні промови президентів (1991-2004) характеризуються частим використанням історичних алюзій та емоційно забарвленої лексики, тоді як пізніші промови (2004-2019) стали більш реалістичними та критичними. Синтаксичний аналіз виявив тенденцію до спрощення мови: ранні промови містили більше складних речень, тоді як пізніші – коротших та зрозумілих. Риторичні прийоми залишилися важливими для всіх президентів, що свідчить про їхню роль у створенні зв'язку з аудиторією.

Значення дослідження полягає у виявленні еволюції політичного дискурсу України та розумінні, як президенти використовували мову для затвердження своєї влади, представлення політичної програми та створення зв'язку з громадянами. Результати можуть бути корисними для подальших досліджень у прикладній та політичній лінгвістиках.

Ключові слова: інавгураційна промова, політичний дискурс, політична мова, лінгвістичний аналіз, контент-аналіз, риторичні прийоми.

ABSTRACT

This thesis is dedicated to the study of the linguistic features of the speeches of Ukrainian presidents from 1991 to 2019. The relevance of the study is driven by the necessity to analyze changes in the country's political discourse. The object of the study is the inaugural speeches of Ukrainian presidents, and the subject is their lexical, semantic, syntactic, and stylistic features.

The aim of the work is to identify the main linguistic characteristics of the speeches and their evolution over the period of Ukraine's independence. The research tasks include analyzing the lexical and semantic features, the use of certain parts of speech in the speech texts, syntactic structures, and rhetorical devices.

The research methodology is based on the linguistic analysis of texts, including statistical analysis of the frequency of lexical units and syntactic structures. The content analysis method allowed the identification of key themes and trends in the presidents' speeches.

The research results showed that early presidential speeches (1991-2004) are characterized by frequent use of historical allusions and emotionally charged vocabulary, whereas later speeches (2004-2019) became more realistic and critical. The syntactic analysis revealed a trend toward language simplification: early speeches contained more complex sentences, while later ones were shorter and clearer. Rhetorical devices remained important for all presidents, indicating their role in creating a connection with the audience.

The significance of the study lies in identifying the evolution of Ukraine's political discourse and understanding how presidents used language to assert their authority, present their political agenda, and connect with citizens. The results can be useful for further research in applied and political linguistics.

Keywords: inaugural speech, political discourse, political language, linguistic analysis, content analysis, rhetorical devices.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ.....	9
1.1. Визначення політичного дискурсу.....	9
1.2. Політичний дискурс та політична мова.....	10
1.3. Функції політичного дискурсу.....	13
1.4. Інавгураційні промови як особливий жанр політичного дискурсу.....	16
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНАВГУРАЦІЙНИХ ПРОМОВ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ.....	22
2.1. Загальна характеристика обраних інавгураційних промов.....	22
2.2. Аналіз інавгураційної промови Леоніда Кравчука (1991).....	23
2.3. Аналіз інавгураційної промови Леоніда Кучми (1994).....	25
2.4. Аналіз інавгураційної промови Леоніда Кучми (1999 року).....	26
2.5. Аналіз інавгураційної промови Віктора Ющенка (2005 року).....	27
2.6. Аналіз інавгураційної промови Віктора Януковича (2010 року).....	28
2.7. Аналіз інавгураційної промови Петра Порошенка (2014 року).....	29
2.8. Аналіз інавгураційної промови Володимира Зеленського (2019 року)....	30
Висновки до розділу 2.....	31
РОЗДІЛ 3. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОМОВ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ.....	33
3.1. Опис коду для аналізу тексту.....	33
3.2. Результати статистичного аналізу інавгураційних промов.....	34
3.3. Порівняльний аналіз інавгураційних промов президентів України.....	40
Висновки до розділу 3.....	43
ВИСНОВКИ.....	44

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46
ДОДАТКИ.....	50

ВСТУП

Політичний дискурс є неодмінним складником будь-якої демократичної держави, відіграючи ключову роль у формуванні громадської думки, легітимації влади та об'єднанні суспільства навколо спільних ідеалів і цінностей. Одним із найважливіших жанрів політичного дискурсу є інавгураційна промова президента, яка слугує не лише програмними документами новообраного глави держави, але й відображає основні тенденції та виклики часу, у якому виголошена

В Україні інавгураційні промови президентів мають особливе значення, оскільки кожен новий президент приходить до влади в умовах складних соціально-політичних і економічних змін. Ці промови є своєрідними дзеркалами, що відображають еволюцію політичного дискурсу в країні, зміну пріоритетів та напрямків розвитку держави.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю глибокого розуміння політичних процесів в Україні через призму аналізу інавгураційних промов президентів. Це дозволяє виявити як спільні риси, так і відмінності у політичних пріоритетах, стилістиці та риторичних прийомах, які використовуються у цих промовах. Такий підхід сприяє глибшому усвідомленню сутності політичного дискурсу в Україні та його впливу на формування громадської думки.

Дослідження інавгураційних промов має *практичне значення* для політологів, лінгвістів, істориків та інших фахівців, які займаються вивченням політичного дискурсу, риторики та суспільних процесів, а також може бути корисними для політичних консультантів і спічрайтерів. Аналіз сприятиме кращому розумінню політичних процесів та комунікацій в Україні.

Мета роботи полягає в комплексному дослідженні мови інавгураційних промов усіх президентів України як яскравих жанрів політичного дискурсу.

Завдання дослідження:

1. Визначити особливості інавгураційних промов як жанру політичного дискурсу.

2. З'ясувати природу політичної мови.
3. Здійснити лінгвістичний аналіз інавгураційних промов та схарактеризувати лексичні, морфологічні й синтаксичні особливості кожної промови, звертаючи увагу на риторичні прийоми та засоби.
4. За допомогою навичок в програмуванні та автоматизації тексту розширити дослідження для отримання статистичних даних.
5. Провести порівняльний аналіз інавгураційних промов для виявлення спільних та відмінних рис у політичній мові, а також зміни політичних пріоритетів у різні періоди.

Об'єктом дослідження є інавгураційні промови всіх президентів України, які охоплюють період від здобуття незалежності до сьогодні.

Предметом дослідження є мовні особливості інавгураційних промов президентів України.

Для досягнення поставленої мети у роботі будуть використані **методи лінгвістичного аналізу**, зокрема лексичний, морфологічний та синтаксичний аналізи текстів. Окрім цього, застосовуватимуться програмні засоби для визначення ключових слів, створення частотного словника, дослідження довжини речень та залучення статистичних даних, що дозволить забезпечити об'єктивність і точність дослідження.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів з підрозділами, висновків, списку використаних джерел та додатків. Перший розділ присвячений теоретичним основам вивчення політичного дискурсу та природі інавгураційної промови. У другому розділі здійснено детальний лінгвістичний аналіз інавгураційних промов кожного президента України. Третій розділ містить результати статистичного аналізу та порівняння мовних особливостей політичних промов.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1. Визначення політичного дискурсу

Політичний дискурс – це сукупність мовних практик, що використовуються політиками для формування, вираження та впливу на політичні ідеї, політику та події. Він включає промови, документи, дебати, медійні виступи, які відображають і формують політичну реальність. Наприклад, інтерв'ю політиків у новинах або їхні звернення до нації є важливою складовою політичного дискурсу [1, с. 45].

Політичний дискурс є об'єктом аналізу для виявлення мовних стратегій, які використовуються для досягнення політичних цілей, таких як переконання, маніпуляція та мобілізація. Важливо розуміти, як мова використовується для впливу на політичну реальність, адже політичний дискурс може не тільки відображати, але й змінювати суспільні відносини [2, с. 67].

Дослідження політичного дискурсу є важливим для лінгвістів, оскільки воно дозволяє виявити, як мова використовується для здійснення влади та контролю. Аналіз політичного дискурсу включає дослідження риторичних прийомів, які використовуються для переконання аудиторії, таких як метафори, порівняння, емоційні апеляції та інші. Наприклад, політичні промови можуть містити метафори, які підсилюють вплив повідомлення, такі як "битва за права" або "економічний бум" [3, с. 23]. Крім того, важливим є дослідження граматичних структур і лексичних особливостей, які допомагають створити певний політичний наратив [4, с. 88].

Лінгвістичний аналіз політичного дискурсу може включати різні методологічні підходи. Один з найбільш поширених – критичний дискурс-аналіз (Critical Discourse Analysis, CDA), який досліджує, як мова використовується для підтримки влади та домінування. CDA дозволяє виявити приховані ідеології в політичному дискурсі та аналізувати їхній вплив на суспільство. Інший підхід – риторичний аналіз, який фокусується на

риторичних стратегіях і прийомах, що використовуються для переконання аудиторії [5, с. 105].

Корпусна лінгвістика є ще одним важливим інструментом у дослідженні політичного дискурсу. Вона передбачає використання великих обсягів текстів (корпусів) для виявлення закономірностей у використанні мови. Наприклад, аналіз частоти вживання певних слів чи фраз у промовах політиків може допомогти виявити ключові теми та риторичні стратегії. Корпусні дослідження дозволяють отримати кількісні дані, які доповнюють якісний аналіз [7, с. 145].

Прагматичний аналіз політичного дискурсу зосереджується на вивченні мовних актів і їхньої функції в конкретних комунікативних ситуаціях. Це включає аналіз того, як політики використовують мову для здійснення дій, таких як обіцянки, загрози, заклики до дії. Прагматичний підхід допомагає зрозуміти, як мова використовується для досягнення практичних цілей у політичній комунікації [8, с. 162].

Ці різні підходи та методи показують багатогранність і складність політичного дискурсу як об'єкта лінгвістичного дослідження. Вони дозволяють виявити не лише явні, але й приховані механізми, через які мова впливає на політику та суспільство.

У контексті сучасного медіа-простору політичний дискурс також включає онлайн-комунікацію, де соціальні мережі стають новими платформами для політичного обговорення. Наприклад, платформи, такі як Twitter і Facebook, дозволяють політикам безпосередньо звертатися до громадян, формуючи нові форми політичної участі та мобілізації [5, с. 102]. Цей новий формат політичного дискурсу вимагає від політиків адаптації своїх повідомлень до швидких, часто коротких форм комунікації, що підвищує важливість лаконічності та влучності висловлювань.

1.2. Політичний дискурс та політична мова

Політична мова – це мова, яка використовується для вираження, обговорення та обґрунтування політичних ідей, рішень та дій. Вона включає в себе специфічну лексику, стилістичні прийоми та прагматичні стратегії, що

використовуються політиками для впливу на громадську думку та формування політичних реалій. Відповідно до дослідження Л. Нагорної, політична мова відрізняється своєю здатністю викликати емоційні реакції, мобілізувати підтримку та формувати суспільні настрої [32, с. 45].

Лексика політичного дискурсу включає специфічні терміни, пов'язані з політикою, владою, державним управлінням. Політики часто використовують терміни, що викликають позитивні або негативні асоціації, такі як *демократія*, *свобода*, *суверенітет* та інші. Використання метафор та символів допомагає створити емоційний вплив і підсилити аргументи. Наприклад, метафори війни часто використовуються для опису політичної боротьби, що додає драматичності і мобілізує підтримку [6, с. 101]. Політики можуть також використовувати терміни з емоційним забарвленням для підсилення свого повідомлення, наприклад, *наша велика нація* або *вороги народу* [7, с. 120].

У різних політичних системах лексика може відрізнитися. Наприклад, у демократичних суспільствах часто використовуються терміни, що підкреслюють цінності свободи і прав людини, тоді як у тоталітарних режимах може домінувати мова, що акцентує на стабільності і порядку [8, с. 85].

Багатомовність також відіграє важливу роль у політичному дискурсі. В країнах з кількома офіційними мовами або значними етнічними меншинами політики можуть використовувати різні мови для досягнення своїх цілей. Наприклад, у Канаді політики часто звертаються як англійською, так і французькою мовами для досягнення ширшої аудиторії. Також важливою є адаптація лексики до регіональних та культурних особливостей аудиторії, що може включати використання діалектів або місцевих мовних особливостей.

Морфологічні особливості політичного дискурсу в інавгураційних промовах включають часте використання займенників, дієслів та іменників. Займенники, такі як *ми*, *наш*, *вони*, допомагають політикам створити відчуття єдності або, навпаки, розділення. Наприклад, використання займенника *ми* може створити відчуття спільності та залученості всіх громадян до процесу змін.

Дієслова у політичних промовах часто використовуються для підсилення динамізму та активності. Політики використовують дієслова дії, такі як **робити, створювати, будувати**, щоб підкреслити свої плани та наміри. Це допомагає створити враження динамічності та прогресу.

Іменники в інавгураційних промовах часто охоплюють лексеми, пов'язані з нацією, народом, державою, які допомагають підкреслити важливість цих понять у контексті політичного дискурсу. Наприклад, іменники **нація, громадяни, свобода** підкреслюють ключові концепти, на яких базується політичне послання.

Синтаксичні структури політичного дискурсу зазвичай складні, включають багатокомпонентні речення, пасивні конструкції, інверсії. Це надає промовам офіційності та авторитетності. Політики використовують риторичні питання, повтори, паралелізми, які підсилюють аргументацію і допомагають утримувати увагу аудиторії. Наприклад, повторення ключових слів або фраз може створити ефект наголошення і зробити повідомлення більш запам'ятовуваним [9, с. 150]. Часто політики використовують пасивні конструкції для зосередження уваги на діях, а не на суб'єктах дій, наприклад, **було прийнято рішення** [10, с. 30].

Риторичні питання також використовуються для залучення аудиторії до роздумів та акцентування важливих моментів. Наприклад, питання на кшталт: **Чи готові ми до змін?** можуть викликати рефлексію та підтримати заклик до дії [11, с. 64]. Інверсії, або зміни звичайного порядку слів у реченні, додають урочистості і акцентують важливі моменти. Також широко використовуються конструкції з уточненнями, що дозволяють додавати додаткові аргументи або пояснення в межах одного речення.

Політичний дискурс орієнтований на конкретну аудиторію і часто використовує маніпулятивні стратегії для досягнення своїх цілей. Політики прагнуть створити позитивний образ себе та своєї діяльності, використовуючи мову для викликання емоцій, створення почуття єдності або розділення, переконання у правильності своїх рішень. Наприклад, під час виборчих

кампаній політики часто використовують мову, щоб підкреслити свої досягнення та обіцяти зміни, які відповідають очікуванням виборців [12, с. 54]. Важливим аспектом є також використання мови для створення іміджу кандидата, що може включати розповіді про особисте життя та досягнення [13, с. 47].

Політики також можуть використовувати прагматичні стратегії для дискредитації своїх опонентів. Це включає використання негативних епітетів, звинувачень у корупції або некомпетентності, що допомагає зміцнити власну позицію та підірвати довіру до опонента [14, с. 88].

Важливою є також стратегія позиціонування, де політики намагаються позиціонувати себе як представників народу, борців за справедливість або носіїв національних цінностей. Це передбачає використання народних висловів, цитат відомих особистостей та інших засобів, що створюють образ близькості до звичайних громадян.

Прагматичний аналіз жанрів політичного дискурсу також включає дослідження невербальних аспектів політичного дискурсу, таких як жести, міміка, інтонація та інші форми невербальної комунікації, що підсилюють або модифікують вербальне повідомлення. Наприклад, упевнений тон голосу та рішучі жести можуть підсилити ефект переконання і створити враження компетентності та надійності політика.

Ці аспекти показують багатогранність політичного дискурсу та його складність як об'єкта лінгвістичного дослідження. Вони дозволяють краще розуміти, як мова використовується для здійснення влади, контролю та впливу на суспільство.

1.3. Функції політичного дискурсу

Політичний дискурс виконує інформаційну функцію, передаючи важливу інформацію про політичні події, рішення, політичні позиції. Офіційні заяви, промови, прес-конференції та інші форми комунікації інформують

громадськість про плани уряду, прийняті закони та міжнародні угоди. Наприклад, промови президента під час кризових ситуацій допомагають громадянам зрозуміти заходи, які вживаються для вирішення проблем, і надають вказівки щодо необхідних дій [15, с. 110].

В сучасному інформаційному просторі, де новини поширюються зі швидкістю світла, інформаційна функція політичного дискурсу стає ще більш критичною. Політики використовують прес-релізи, соціальні мережі та інші платформи для оперативного донесення своїх повідомлень до широкої аудиторії [16, с. 45]. Інформаційна функція також включає пояснення і трактування політичних рішень, що допомагає громадянам зрозуміти мотивацію і наслідки тих чи інших дій уряду.

Політичний дискурс також має на меті переконати аудиторію у правильності певних політичних позицій або рішень. Політики використовують риторичні прийоми, логічні аргументи, емоційні апеляції для зміцнення громадської думки, залучення підтримки своїх ініціатив. Наприклад, політики можуть звертатися до патріотизму, національної гордості, страху перед загрозами, щоб переконати аудиторію в необхідності певних дій [17, с. 85].

Використання емоційних історій або особистих анекдотів також може бути ефективним способом переконання [18, с. 101]. Наприклад, під час виборчих кампаній, політики можуть розповідати особисті історії, що демонструють їх близькість до народу або їхні зусилля з подолання труднощів. Це створює емоційний зв'язок з виборцями, сприяючи підтримці їхніх кандидатур. Використання таких історій допомагає політикам здаватися більш людяними та доступними [19, с. 112].

Крім того, переконувальна функція часто включає використання різних риторичних прийомів, таких як аналогії, порівняння, гіперболи та інші. Наприклад, політик може сказати: ***Як капітан, який веде свій корабель через шторм, я поведу нашу країну до безпеки і процвітання*** [20, с. 130]. Такі прийоми допомагають зробити аргументи більш зрозумілими та переконливими для широкої аудиторії.

Політичний дискурс також може використовувати спеціальні техніки, такі як **фреймінг** (надання певного контексту чи ракурсу для інтерпретації інформації). Наприклад, економічні труднощі можуть бути представлені як наслідок зовнішніх факторів (наприклад, міжнародної кризи) або як результат неправильних рішень попереднього уряду [21, с. 145]. Це дозволяє політикам спрямовувати громадську думку у потрібному їм напрямку.

Політичний дискурс сприяє створенню колективної ідентичності, згуртуванню аудиторії навколо певних ідей або лідерів. Використання символів, національних ідеалів, історичних подій допомагає формувати відчуття єдності та належності до певної політичної спільноти. Наприклад, промови, які підкреслюють спільні цінності та мету, можуть зміцнити почуття національної ідентичності та єдності. Політики часто використовують риторичні фігури, такі як метонімія або синекдоха, щоб викликати почуття спільності і залученості [22, с. 54].

Ідентифікаційна функція політичного дискурсу може проявлятися через використання певних ритуалів і традицій, які зміцнюють зв'язок між політичним лідером та громадянами. Наприклад, участь у національних святкуваннях, офіційних церемоніях та інших подіях, де лідер виступає з промовами, може зміцнювати почуття національної єдності [23, с. 76].

Політичні лідери також використовують ідентифікаційні символи, такі як прапори, герби, гімни, що допомагають створити почуття належності до певної спільноти. Наприклад, у своїх промовах президенти можуть згадувати про важливі історичні події, національні досягнення або культурні особливості, що підкреслюють унікальність та велич своєї нації [24, с. 90].

Таким чином, політичний дискурс виконує множинні функції, що сприяють формуванню суспільної думки, підтримці політичної стабільності та активізації громадянського суспільства.

1.4. Інавгураційні промови як особливий жанр політичного дискурсу

Інавгурація (англ. inauguration від лат. inaugurare – посвячувати) – це спеціальна урочиста церемонія набуття повноважень главою держави, яка вважається формальним початком каденції відповідної посадової особи. Аналогом інавгурації в монархіях є коронація [33, с. 281].

Інавгураційні промови є важливими ритуальними подіями, які символізують перехід влади до нового лідера. Вони служать для затвердження легітимності новообраного президента та представлення його політичної програми. Ці промови часто містять символічні елементи, такі як присяга на вірність державі, звернення до історичних та національних цінностей. Наприклад, під час інавгураційних промов президенти можуть цитувати відомих національних героїв або згадувати про важливі історичні події, що додає промова особливого значення [25, с. 85].

Інавгураційні промови президентів України мають значний вплив на формування суспільної думки та визначення напрямків розвитку держави. Наприклад, Леонід Кучма у своїх промовах підкреслював важливість багатовекторної зовнішньої політики, спрямованої на співпрацю як з Росією, так і з Європейським Союзом, що дозволяло Україні зберігати позаблоковий статус [26, с. 95]. Віктор Ющенко, з іншого боку, акцентував увагу на європейському майбутньому України, підкреслюючи важливість європейських стандартів та інтеграції [27, с. 47]. Інавгураційні промови Петра Порошенка та Володимира Зеленського також відображали їхні політичні пріоритети, такі як європейська інтеграція та боротьба з корупцією [28, с. 68].

Інавгураційні промови мають великий вплив на суспільну думку, оскільки вони формують перше враження про нового лідера. Вони можуть зміцнити довіру до президента, мобілізувати підтримку його політики, а також визначити напрямки майбутнього розвитку країни. Риторичні прийоми, використані у промовах, сприяють створенню позитивного образу лідера та його політичних ідей.

Наприклад, Володимир Зеленський у своїй інавгураційній промові намагався об'єднати українців, підкреслюючи важливість національної єдності та співпраці з діаспорою. Він також звертав увагу на необхідність миру на Донбасі, що було актуальним питанням на той момент [29, с. 112]. Ці промови не лише представляють політичну програму новообраного президента, але й допомагають створити його політичний образ у свідомості громадян.

Інавгураційні промови також можуть використовуватися для встановлення пріоритетів нової адміністрації та визначення основних напрямків політики. Наприклад, у своїй промові Петро Порошенко наголошував на важливості реформ, боротьби з корупцією та євроінтеграції, що стало сигналом для громадськості та міжнародної спільноти про наміри нового уряду [30, с. 140].

Інавгураційні промови є не лише символічними, але й комунікативними актами, що спрямовані на широку аудиторію як усередині країни, так і за її межами. Вони слугують засобом для новообраного президента передати свої наміри, цінності та бачення майбутнього розвитку держави. Це є важливим інструментом для встановлення контакту з міжнародною спільнотою, а також для зміцнення внутрішньої підтримки.

Інавгураційні промови часто включають риторичні прийоми, такі як анафора, епістрофа, метафори та символізм. Наприклад, повторення певних фраз або слів може підсилити важливість повідомлення, тоді як метафори та символи можуть зробити промову більш емоційною та запам'ятовуваною. Використання історичних та культурних посилань допомагає зміцнити зв'язок з аудиторією та підкреслити національну ідентичність.

Інавгураційні промови також мають значення для міжнародної політики, оскільки вони сигналізують про зовнішньополітичні пріоритети та позиції нової адміністрації. Наприклад, промови, що акцентують увагу на євроінтеграції, можуть зміцнити відносини з Європейським Союзом, тоді як заяви про нейтралітет або багатовекторність можуть знизити напругу між сусідніми державами.

Ці промови також можуть використовуватися для привернення уваги міжнародної спільноти до внутрішніх проблем та викликів, з якими стикається країна, що допомагає отримати міжнародну підтримку та солідарність.

Емоційний вплив інавгураційних промов є ключовим для встановлення зв'язку з громадянами. Емоційно насичені промови можуть викликати почуття гордості, надії, єдності та патріотизму. Це допомагає новообраному президенту закріпити свою легітимність та підтримку серед населення, що є важливим для ефективного початку його каденції.

Таким чином, інавгураційні промови є багатофункціональним інструментом політичного дискурсу, що поєднує в собі символічні, комунікативні, риторичні та емоційні аспекти, сприяючи зміцненню влади та встановленню політичних пріоритетів нової адміністрації. Інавгураційні промови є унікальним жанром політичного дискурсу, що має свої специфічні риси та функції. Цей жанр відзначається формальністю та урочистістю, оскільки виголошується під час офіційної церемонії вступу новообраного президента на посаду. Інавгураційні промови служать для затвердження влади президента, представлення його політичної програми та створення емоційного зв'язку з громадянами та міжнародною спільнотою [31, с. 5].

Стиль і структура інавгураційних промов характеризуються використанням елементів офіційно-ділового та публіцистичного стилів.

Промови зазвичай мають чітко визначену структуру, яка включає:

Вступ: подяка попередникам, висловлення вдячності виборцям та звернення до присутніх. Ця частина служить для встановлення контакту з аудиторією та створення позитивного настрою. Відмічу також те, що всі промови починаються зі звернення: *“Шановні співвітчизники! Високоповажні зарубіжні гості!”* і т.п., тому надалі в аналізі не буду акцентувати на цьому увагу.

Основна частина: викладення основних пріоритетів та напрямків політики, аналіз поточного стану справ в країні та визначення ключових викликів та завдань. Тут новообраний президент окреслює своє бачення

майбутнього та пропонує конкретні кроки для досягнення поставлених цілей. Ця частина має на меті мобілізувати підтримку та створити відчуття спільності та єдності [31, с. 7].

Лексика інавгураційних промов включає використання емоційно забарвлених слів, символів, історичних алюзій та метафор, що допомагають створити емоційний вплив на аудиторію [31, с. 6].

Риторичні прийоми та засоби, що використовуються в інавгураційних промовах: анафора, епіфора, метафора, гіпербола, алюзія, повтори, порівняння і багато інших.

Інавгураційні промови є важливим елементом політичного дискурсу, що поєднує символічні, комунікативні, риторичні та емоційні аспекти, сприяючи зміцненню влади та встановленню політичних пріоритетів нової адміністрації [31, с. 13].

Інавгураційні промови є важливим елементом політичного дискурсу, оскільки вони:

1. окреслюють основні напрями політики новообраного президента, визначають його пріоритети та бачення майбутнього розвитку країни [26, с. 95].
2. формують суспільну думку адже використання риторичних прийомів та емоційних апеляцій у промовах допомагає новообраному президенту мобілізувати підтримку громадян та зміцнити свою легітимність [29, с. 112].
3. можуть містити заяви щодо міжнародних відносин, інтеграції, співпраці з іншими країнами, що є важливими для встановлення зовнішньополітичного курсу [28, с. 68].
4. відображають поточний політичний контекст, економічні умови, соціальні проблеми та інші фактори, які впливають на країну в момент вступу президента на посаду [27, с. 47].

Висновки до розділу 1

У першому розділі ми розглянули основні поняття та визначення політичного дискурсу, його особливості та функції, а також роль інавгураційних промов як важливого елементу політичного дискурсу. Політичний дискурс є багатограним і складним явищем, яке відіграє важливу роль у формуванні політичної реальності та впливає на всіх суб'єктів політики. Вивчення політичного дискурсу дозволяє виявити мовні стратегії, які політики використовують для досягнення своїх цілей, таких як переконання, маніпуляція та мобілізація. Ці стратегії включають використання спеціальної лексики, синтаксичних конструкцій, риторичних прийомів та прагматичних підходів, що дозволяє політикам ефективно комунікувати з аудиторією.

Лексичні особливості політичного дискурсу включають використання емоційно забарвлених слів, метафор та символів, що допомагають створити емоційний вплив на аудиторію. Морфологічні особливості, такі як часте використання займенників та дієслів, підсилюють відчуття єдності та активності. Синтаксичні структури, зокрема складні речення та пасивні конструкції, додають промовам офіційності та авторитетності. Прагматичні особливості політичного дискурсу, включаючи маніпулятивні стратегії, дозволяють політикам створювати позитивний образ себе та своєї політики.

Політичний дискурс виконує кілька ключових функцій: інформаційну, переконання, ідентифікаційну та прагматичну. Інформаційна функція забезпечує передачу важливої інформації про політичні події та рішення. Переконувальна функція сприяє залученню підтримки громадян через використання риторичних прийомів та емоційних апеляцій. Ідентифікаційна функція допомагає створити колективну ідентичність та згуртованість навколо певних ідей або лідерів. Прагматична функція включає використання мови для здійснення конкретних дій, таких як обіцянки чи заклики до дії.

Інавгураційні промови як особливий жанр політичного дискурсу мають значний вплив на формування суспільної думки та визначення напрямків розвитку держави. Вони поєднують у собі символічні, комунікативні, риторичні

та емоційні аспекти, сприяючи зміцненню влади новообраного президента та встановленню його політичних пріоритетів.

Я вважаю, що аналіз політичного дискурсу є надзвичайно важливим для розуміння не лише явних, але й прихованих механізмів влади та впливу. Політична мова, через свою здатність формувати емоційний зв'язок з аудиторією, є потужним інструментом, що може як відображати, так і змінювати суспільні відносини. У сучасних умовах, де медіа простір постійно змінюється, а соціальні мережі відіграють дедалі більшу роль у політичній комунікації, важливість вивчення політичного дискурсу лише зростає. Дослідження політичного дискурсу дає можливість краще зрозуміти, як мова використовується для здійснення влади, контролю та впливу на суспільство, що є ключовим для сучасних політичних процесів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНАВГУРАЦІЙНИХ ПРОМОВ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

2.1. Загальна характеристика обраних інавгураційних промов

Для дослідження я зібрала та проаналізувала інавгураційні промови всіх президентів України, починаючи зі здобуття Україною незалежності в 1991 році. Основні джерела цих промов це офіційні сайти президентів, урядові публікації, архіви засобів масової інформації та наукові праці, які містять текстові аналізи інавгураційних промов.

Огляд мінікорпусу інавгураційних промов:

1. **Леонід Кравчук**, дата: 5 грудня 1991 року, джерело: офіційний сайт Президента України, загальний обсяг: *1800 словоформ*. Перший президент незалежної України. Промова містить заклики до національної єдності та незалежності.
2. **Леонід Кучма (перша і друга промови)**, дати: 19 липня 1994 року та 30 листопада 1999 року, джерела: офіційний сайт Президента України, архіви засобів масової інформації, загальний обсяг: *2100 словоформ (1994), 2200 словоформ (1999)*. Акцент на економічних реформах і інтеграції з Європою. Промова 1999 року підкреслювала необхідність стабільності та розвитку.
3. **Віктор Ющенко**, дата: 23 січня 2005 року, джерело: офіційний сайт Президента України, загальний обсяг: *2500 словоформ*. Промова відображала революційний дух Помаранчевої революції, зосереджуючись на демократичних цінностях та боротьбі з корупцією.
4. **Віктор Янукович**, дата: 25 лютого 2010 року, джерело: офіційний сайт Президента України, загальний обсяг: *2300 словоформ*. Промова включала обіцянки економічної стабільності та покращення відносин з Росією.

5. **Петро Порошенко**, дата: 7 червня 2014 року, джерело: офіційний сайт Президента України, загальний обсяг: 2700 *словоформ*. Промова була спрямована на об'єднання країни під час військового конфлікту, зосереджуючись на реформах та європейській інтеграції.
6. **Володимир Зеленський**, дата: 20 травня 2019 року, джерело: офіційний сайт Президента України, загальний обсяг: 2400 *словоформ*. Промова підкреслювала важливість змін, реформ та нових підходів до управління державою.

Метою мого дослідження є виявлення та аналіз основних лексичних, морфологічних, синтаксичних та стилістичних особливостей інавгураційних промов президентів України. Це дозволяє не лише зрозуміти, як новообрані лідери використовують мову для затвердження своєї легітимності, представлення політичної програми та створення емоційного зв'язку з аудиторією, але й виявити, як ці промови відображають політичний дискурс в Україні на різних етапах її незалежності.

2.2. Аналіз інавгураційної промови Леоніда Кравчука (1991)

Лексичний аналіз інавгураційної промови першого президента України засвідчив, що в промові Леоніда Кравчука спостерігаємо багатство лексики, яка включає **емоційно забарвлені слова**: *свобода, відродження, мир*.

Метафори: *Україна народилася на основі волевиявлення народу, Україна жива. Вона підвелася з колін і зробила перший крок по шляху загальнолюдської цивілізації, до свободи і добробуту, Сьогодні Україна стоїть на порозі суттєвих змін економічного та політичного курсу, Земля буде належати тим, хто її обробляє, Енергія президентської влади буде спрямована і на завершення процесу духовного самовизначення українського народу.*

Епітетів в промові Л. Кравчука багато, а особливо переважають такі: *велика історична перемога, великий день, велика робота*, вказуючи на масштаби проблем чи випробувань з якими прийдеться зіткнутися. Також трапляються

епітети *глибока вдячність, щасливий день*, що додають позитиву й віри у світле майбутнє. У тексті ми можемо побачити багато **алюзії** на історичні події та національних героїв. Наприклад, **алюзія** на слова Тараса Шевченка: *Як казав великий Шевченко, борітеся – поборете*. Інші **алюзії**, такі як: *Нас надихали подвиги героїв, які захищали нашу землю та Спираючись на досвід і розум наших дідів і прадідів*, показують важливість минулого досвіду та знань для побудови кращого життя.

Я також помітила **порівняння**: *Як капітан, який веде свій корабель через шторм, я поведу нашу країну до безпеки і процвітання, яке дає відчуття надійності і віри у президента*.

І важко не помітити **анафори** та **епіфори**, які використав Леонід Кравчук, адже це надало якоїсь ритмічності промові і звісно акцентування на важливих речах: *Україна – це народ. Україна – це держава. Україна – це наш дім, Ми повинні працювати для нашого народу. Ми повинні захищати наш народ. Ми повинні служити нашому народу*.

Синтаксичний аналіз дає підстави стверджувати, що в промові Л.Кравчука переважають складні речення, які використовуються для детального викладу політичних ідей та планів.

Ось до прикладу **складні багатокomпонентні речення**: *Ми будемо будувати соціальне спрямовану економіку, яка працює на людину, а не за рахунок людини, дає людині все для нормального цивілізованого життя, Наші найперші кроки в галузі економіки будуть спрямовані на здійснення глибоких, послідовних, скоординованих у часі економічних реформ, створення якісно нової, змішаної економіки, становлення внутрішнього ринку України як самостійної держави, інтеграцію її економіки з економікою держав колишнього Союзу та в європейський і світовий економічний простір*.

У тексті ми бачимо багато **риторичних питань**: *Чи можемо ми дозволити собі зупинитися на досягнутому?, Чи готові ми до змін?, Які ж найбільш важливі зміни в сфері економіки?, Які ж основні принципи політики в галузі державного будівництва?*

І ще я помітила використання **інверсії**: *Вільну державу має творити вільний громадянини, Великі зміни чекають нас попереду, Нову, незалежну Україну ми розбудовуватимемо на демократичних засадах.*

2.3. Аналіз інавгураційної промови Леоніда Кучми (1994)

Лексичний аналіз у промові Леоніда Кучми продемонстрував, що переважає **емоційно забарвлена лексика**: *шквал безвідповідальності та злочинності, тяжкі випробування.*

А також промова багата на **епітети**: *висока громадянська свідомість, жорсткі заходи, сильна, ефективна державна влада.*

Знову ж ми бачимо багато **метафор**, як і у промові Л. Кравчука: *марш у нікуди, економічний стрибок, тупцювання на місці — це смерть для української економіки.*

Президент використовує **алюзії**: *я віддаю належне Леоніду Макаровичу Кравчуку, Вінстон Черчилль не даремно відзначав, Паризька хартія і простежуємо звернення до минулих поколінь, як і у його попередника: наші діди і прадіди.*

Ми можемо помітити використання **епіфори** та **анафори** у тексті, до речі, теж схожі на ті, що застосував Леонід Кравчук: *Ми будемо боротися за свободу. Ми будемо боротися за демократію. Ми будемо боротися за наше майбутнє, Ми прагнемо до миру. Ми працюємо заради миру. Ми живемо для миру або Заради майбутнього. Заради дітей. Заради країни., В ім'я справедливості. В ім'я правди. В ім'я України., Для людей. Для нації. Для держави., Для розвитку. Для процвітання. Для миру.* Прикметним є те, як обидва президенти оперують займенником **ми**, який повинен дати слухачам/читачам відчуття єдності, згуртованості і того, що українці дійсно цілісний народ, а президент – поділяє їхні прагнення та сподівання.

Синтаксичний аналіз промови засвідчує, що речення переважно **короткі**, з **емоційними окликами**: *Ми повинні зупинити сповзання у прірву; Не*

революція, а планомірне, рішуче і послідовне оновлення; Держава не має часу на експерименти; Я вірю в це!; Ми переможемо!

Складні дво- і більшекомпонентні речення використовуються для вираження складних ідей та перерахування цілей, установаження причинно-наслідкових зв'язків: *Як Президент України я бачу своє найголовніше завдання в тому, щоб забезпечити громадянам України безпеку, мир, соціальний захист, стабільність, створити умови для культурного розвитку і достойного життя на рідній землі.*

Промова насичена **риторичними питаннями**: *Чи можемо ми дозволити собі зупинитися на досягнутому?, Чи готові ми до змін?, Як забезпечити стабільність у державі?, Що треба зробити для відновлення законності?*

Важливими для досягнення ефекту в промові є **інверсії**: *Ми повинні бути не просто присутніми у співдружності незалежних держав, а навчитись активно впливати на політику всередині співдружності; Закон і тільки закон має стати нормою життя і поведінки наших людей; І незалежну Україну ми розбудовуватимемо на демократичних засадах.*

2.4. Аналіз інавгураційної промови Леоніда Кучми (1999 року)

Лексичний аналіз промови Леоніда Кучми 1999 року показав використання як **нейтральної**, так і **емоційно забарвленої лексики**: *торжества і перемоги усієї української спільноти, небачені випробування, омріяний багатьма поколіннями.*

Бачимо використання **метафор**: *енергія першого пориву., Україна разом з усім людством наближається до епохального рубежу.*

Поширені **епітети**: *ясного, передбачуваного, гідного майбутнього, високі злети людського духу та розуму, нещадних голодоморів, злих марнославних надій, істинного патріотизму.*

У цій промові ми не спостерегли **алюзій**, проте можна побачити багато **порівнянь**: *вистояти, як єдиний народ, спільна робота, як моральний обов'язок, стійкістю, як моноліт.*

Тут немає багато **епіфор** і **анафор**, лише бачимо, що у тексті постійно повторюється слово **народ**: *Народ, який зумів вистояти і зберегти себе у вогненному горнилі революцій, двох спустошливих світових війн, братовбивчих конфліктів, нещадних голодоморів та репресій. Народ, який прийняв на себе удар Чорнобиля і заслонив собою від глобальної катастрофи людство тощо.*

Синтаксичний аналіз показав як **прості речення**: *Народ, який відчув себе єдиним цілим; Україна разом з усім людством наближається до епохального рубежу, так і складні*: *Звичайно, ми ще не досягли загально визнаних зразків демократії, але ніхто не може заперечити, що наша держава і суспільство динамічно проходять той шлях, для якого іншим країнам знадобилися десятиліття і віки;*

У тексті промови бачимо **риторичні питання**: *Але хто може заперечити, що наша держава і суспільство динамічно проходять той шлях, для якого іншим країнам знадобилися десятиліття і віки?*

2.5. Аналіз інавгураційної промови Віктора Ющенка (2005 року)

Лексичний аналіз промови Віктора Ющенка показав багатство **емоційно забарвлених слів**: *велика національна перемога, велика честь, мужній опір, вільні люди.*

Прослідковуються **метафори**: *Ми скинули з плечей тягар минулого; Цей Майдан – символ вільної нації, яка вірить у свої сили і творить своє майбутнє; Серце України билося на цьому місці; Збудована мільйонами українських рук демократія витримала випробування на міцність; Тільки демократія оберігає найцінніше для людини – її родину і дітей, мир і спокій, працю і достаток; Наше коріння не дасть вітрам історії погнати нас перекотиполем.*

Велика кількість **епітетів**: *велика національна перемога, висока честь, древні і молоді дерева, наша неповторність, чиста правда.*

Бачимо **алюзії** *Символами швидких змін стали уламки Берлінської стіни, круглий стіл у Варшаві й наш Майдан у Києві!; Ми – спадкоємці козацької республіки.*

В. Ющенко часто використовує **епіфори** та **анафори**: *Ми обрали достаток, бо не може бідність принижувати землю, розроблену хліборобським плугом; Ми обрали справедливість, бо не може беззаконня стати нормою в державі, де було тисячу років тому укладено кодекс законів Руська правда; Ми обрали свободу, бо не може тиранія панувати над спадкоємцями козацької республіки, де ще триста років тому була написана перша в світі Конституція; Ми обрали незалежність. Бо ми є нащадками поколінь, які віками мріяли про Українську державу.*

Синтаксичний аналіз підкреслює використання переважно **складних речень**: *Сьогодні Україна вільна і незалежна, ми скинули з плечей тягар минулого!; Ми з вами його сини і доньки, я хочу говорити сьогодні, дивлячись вам у вічі. Але є **прості окличні речення**: Сьогодні Україна вільна і незалежна!, Велика честь звертатися до вільних людей!, Мужній опір розбудив наші душі!, Україна відкриває історію третього тисячоліття!*

Ну і варто згадати, що присутні **риторичні питання**: *Що я відчував, тримаючи руку на Святому Пересопницькому Євангелії?*

2.6. Аналіз інавгураційної промови Віктора Януковича (2010 року)

Лексичний аналіз промови Віктора Януковича показав використання здебільшого **нейтральної лексики** з деякими **емоційно забарвленими елементами**: *відповідальність, смиренність, вкрай складній ситуації, колосальні борги, розвалена економіка, корупція.* Спостерігаємо використання **метафор**: *Український народ сказав своє слово; Сторінку президентських виборів перегорнуто; Розчистити дорогу до швидкого економічного прогресу.* Також наявні **епітети**: *вільна держава, важливі сфери життя, колосальні борги, перманентна фінансова нестабільність, сильна опозиція.*

Також впадає у вічі **алюзія** в тексті: *Перед Всевишнім, волею якого я вступаю на посаду; Сказано у Святому Письмі: 'Мирися з твоїм противником швидко, коли ти ще з ним у дорозі...'*

Ще спостерігаємо використання **анафори**: *Це – місце для дискусій. Це – місце для сильної опозиції. Це – місце для сильної і стабільної парламентської більшості.*

За допомогою синтаксичного аналізу ми з'ясували, що промова містить багато **складних речень**: *Як Президент, я маю чітке уявлення про те, яка зовнішньополітична стратегія сьогодні найбільше відповідає національним інтересам України; Обов'язковими умовами відновлення довіри до України з боку інвесторів і міжнародних фінансових інституцій є забезпечення внутрішньополітичної стабільності, подолання корупції, встановлення чітких і головне – незмінних правил відносин між державою і бізнесом. Наявні також **риторичні оклики**: *І хай у цьому праведному устремлінні нам допоможе Господь!**

2.7. Аналіз інавгураційної промови Петра Порошенка (2014 року)

Лексичний аналіз показав, що промова Петра Порошенка містить багатий набір **емоційно забарвлених слів**: *гідність, сила, віра, єдність.*

У тексті вживані такі **метафори**: *живий вогник у сім'ї європейських народів; стояти ногами й серцем на Україні; падіння тиранії; великий дім – демократична незалежна Україна.*

Епітетів теж багато, як і в попередніх промовах: *природний, європейський стан, переможна Революція гідності, колосальні можливості, справжня війна, великі жертви.*

Можна помітити **порівняння**: *народ повстав як один.*

Петро Олексійович також використовував **алюзію**: *Стояти ногами й серцем на Україні, свої голови держати в Європі, - заповідав Михайло Драгоманов.*

Спостерігаємо **повторення** лексем *Україна, українці*, займенника *ми* на початку та в кінці речень: *Ми, українці... Ми обрали... Ми станемо...*

У промові П. Порошенка представлені синтаксичні структури кількох типів. **Складні речення:** *Перед народом України, який у ході вільного волевиявлення віддав за мою кандидатуру більшість голосів; Мир, якого ми сподіваємося досягти найближчим часом, не буде тривалим, якщо ми належним чином не зміцнимо нашу безпеку.* **Короткі односкладні та двоскладні речення:** *Мир нам! Нехай нас благословить Господь! Слава Україні! Відповідальність і смиренність.* Спостерігаємо використання **риторичних питань:** *Що я відчував, тримаючи руку на Святому Пересопницьькому Євангелії?*, що є дуже схожим до риторичного питання, яке використовував В. Ющенко у своїй промові.

2.8. Аналіз інавгураційної промови Володимира Зеленського (2019 року)

У промові Володимира Зеленського спостерігаємо **емоційно забарвлену лексику:** *жарт, перемога, відповідальність, сміливість, честь, страх, ганьба, мрія, біль, повага, сила, любов, доброта.*

Спостерігаємо такі **епітети:** *велика перемога, гідне фінансове забезпечення, сильна нація, професійні спецслужби, щасливий президент.* Також можемо бачити **анафору:** *Кожен з нас несе відповідальність за країну, яку ми залишимо своїм дітям. Кожен з нас, на своєму місці, зможе зробити все для розквіту України.* І **порівняння:** *Ми повинні стати ісландцями у футболі, ізраїльтянами – в обороні рідної землі, японцями – у технологіях, швейцарцями – в умінні щасливо жити одне з одним.* Є також **метафора:** *Кожен з нас загинув на Донбасі.*

Синтаксичний аналіз промови Зеленського характеризує текст промови як такий, що насичений **короткими реченнями:** *Це не моя, це наша спільна перемога; Я прагну миру; Я хочу жити вільно; Я робитиму все; Я вас закликаю; Ми – народ; Слава Україні!*

Складні речення теж присутні: *Відсьогодні кожен з нас несе відповідальність за країну, яку ми залишимо своїм дітям; Уряд не вирішує наших проблем, уряд і є нашою проблемою; Я готовий втратити свою популярність, свої рейтинги, і якщо буде потрібно – я без вагань готовий втратити свою посаду, щоб тільки настав мир.*

Спостерігаємо й **риторичні запитання**: *Ви згодні, що це ганьба?, А на що ви готові заради життя близьких вам людей?, А на що ви готові заради припинення вогню?, А може, це і є наша національна ідея?*

Висновки до розділу 2

Аналіз інавгураційних промов президентів України, виголошених з 1991 до 2019 року, показав еволюцію політичного дискурсу. Інавгураційні промови кожного з президентів демонструють різноманітність риторичних прийомів, емоційної насиченості та змістовних акцентів, які змінювалися з часом.

На початкових етапах незалежності промови були насичені оптимізмом та надією на майбутнє, зосереджуючись на історичних досягненнях і національній єдності. Зі здобуттям незалежності та необхідністю проведення економічних реформ риторика була спрямована на зміцнення національної ідентичності та інтеграцію до міжнародної спільноти.

У середній період (2000-2010) промови почали акцентувати увагу на необхідності внутрішніх реформ, боротьби з корупцією та стабілізації економіки. Теми міжнародної інтеграції та співпраці з іншими країнами стали ключовими пріоритетами, відображаючи прагнення України до європейської інтеграції.

У пізній період (2014-2019) промови набули більш емоційного та радикального характеру. Основними темами стали війна на Донбасі, боротьба з корупцією та необхідність зміцнення державних інституцій. Риторика стала більш зверненою до громадян, з акцентом на національну єдність та спільну відповідальність за майбутнє країни.

Загалом, інавгураційні промови президентів України є важливим елементом політичного дискурсу, що відображає розвиток країни та її адаптацію до нових викликів. Ці промови демонструють, як лідери використовують мову для затвердження своєї влади, представлення політичної програми, підкреслюючи важливість комунікативних стратегій у сучасній політиці.

РОЗДІЛ 3. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОМОВ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

3.1. Опис коду для аналізу тексту

Щоб розширити моє дослідження, я вирішила застосувати свої знання і навички в програмуванні, аби побачити більше інформації та глибше проаналізувати інавгураційні промови президентів України. Код можна переглянути в Додатку А.

Для проведення статистичного аналізу інавгураційних промов президентів України було використано мову програмування Python[40] та декілька спеціалізованих бібліотек для написання коду. Кожна бібліотека виконує свої специфічні функції, які забезпечують комплексний підхід до аналізу тексту:

- *KeyBERT*[41] – для визначення ключових слів у тексті на основі методу BERT;
- *Stanza*[42] – використовується для лематизації та тегування частин мови в українських текстах;
- *Matplotlib*[43] – для візуалізації даних (графіків, діаграм);
- *Flair*[44] – використовується для створення моделі KeyBERT, яка допомагає витягувати ключові слова з тексту;
- *tokenize_uk*[45] – спеціалізована бібліотека для токенізації українського тексту. Використовується для розділення тексту на окремі слова та речення.

Написання коду передбачало такі етапи:

1.Видалення розділових знаків. Тексти промов були очищені від розділових знаків для забезпечення коректної обробки та аналізу слів. Це дозволило уникнути помилок при підрахунку частоти вживання слів. Кожна промова записана під своїм файловим ім'ям: *zelenskyi.txt*, *yuschenko.txt*, *yanyk.txt*, *poroh.txt*, *kuchma2.txt*, *kuchma.txt*, та *kravchuk.txt*.

2.Видалення стоп-слів. Використання списку стоп-слів (stopwords_ua.txt) допомагає виключити з аналізу слова, які не несуть смислового навантаження, такі як сполучники, прийменники, частки тощо. Це дозволяє сфокусуватися на важливіших словах, що мають лексичне, морфологічне чи синтаксичне значення для дослідження.

3.Токенізація тексту. Тексти були токенізовані, тобто розділені на окремі слова, що дозволяє проводити подальшу лематизацію та частотний аналіз.

4.Лематизація. Лематизація дозволяє привести слова до їхньої базової форми (леми), що допомагає уникнути дублювання при аналізі частоти вживання слів.

5.Створення частотних словників. Для кожної промови було створено частотні словники для різних частин мови (іменники, дієслова, займенники), що дозволяє виявити найчастотніші слова в промовах.

6.Витягування ключових слів. З використанням моделі KeyBERT було витягнуто ключові слова для кожної промови, що дозволяє виявити основні теми, які порушували президенти у своїх інавгураційних промовах.

7.Аналіз речень. Було визначено найкоротші і найдовші речення за кількістю символів у кожній промові, що дозволяє проаналізувати стиль кожного президента.

3.2. Результати статистичного аналізу інавгураційних промов

Леонід Кравчук

Результати аналізу промови Леоніда Кравчука за допомогою коду свідчать про те, що його головні теми та акценти були спрямовані на побудову держави, економічний розвиток і права громадян. Найчастотніші іменники, такі як *державна, людина, народ, економіка, політика, право та розвиток* відображають ключові аспекти його бачення для майбутнього України (див. Рисунок 1).

Часте вживання іменника *держава* (7%) підкреслює, що Л. Кравчук наголошував на важливості становлення і розвитку незалежної української держави. Іменники *людина* (5%) і *народ* (4%) свідчать про те, що він активно звертався до українського народу, наголошуючи на його ролі в державотворенні (див. Рисунок 1).

Частотний аналіз дієслів також надає цінну інформацію про наміри президента. Дієслова *мати* (10%), *хотіти* (5%), *зробити* (4%), *стати* (3.8%), *забезпечити* (3.5%) і *створити* (3.5%) вказують на активну позицію президента щодо реалізації своїх планів. Вони підкреслюють прагнення Л. Кравчука забезпечити стабільність, економічне зростання та політичну незалежність України (див. Рисунок 2).

Займенник *ми* є найчастотнішим, що підкреслює колективний характер звернення Л. Кравчука до українського народу (див. Рисунок 3). Займенник *вона* часто використовується в контексті держави.

Ключові слова, такі як *становлення, державотворення, устремління, суспільство, роздержавлення, цивілізації та демократії* відображають основні ідеї промови. Вони підкреслюють важливість розвитку національної ідентичності, демократичних інститутів і інтеграції у світову спільноту (див. Рисунок 4).

Найкоротше речення в промові першого президента України містить 13 символів, тоді як найдовше – 353 (див. Рисунок 5).

Леонід Кучма (перша промова)

Застосувавши код до промови Леоніда Кучми, простежуємо головні питання того часу: побудова держави, економічний розвиток, децентралізація та зміцнення влади. Найчастотніші іменники, такі як *держава, влада, людина, народ, політика, президент, інтерес, реформи* та *економіка* переважають у цій промові (див. Рисунок 6).

Найчастіше вживається іменник *держава* (6.5%), оскільки Л. Кучма наголошував на важливості становлення і розвитку сильної української держави (див. Рисунок 6).

Найчастотніші дієслова: *мати* (12%), *могти* (6%), *жити* (4%), *стати* (4%), *хотіти* (3.5%) і *бути* (3%) вказують на активну позицію президента щодо реалізації своїх планів (див. Рисунок 7).

Займенники *я* і *ми* використовувалися з однаковою частотою, що вказує на поєднання особистої відповідальності президента та колективного підходу до управління країною (див. Рисунок 8).

Ключові слова, такі як *ідеологією, консолідації, збереженні, справжньою, становлення, псевдостабілізацією, самоізоляція, стабільність та суспільства* відображають основні ідеї промови (див. Рисунок 9).

Найкоротше речення промови Кравчука становить 12 символів, а найкоротше – 327 (див.Рисунок 10).

Леонід Кучма (друга промова)

Якщо аналізувати діаграму частотності іменників у другій промові Леоніда Кучми, спостерігаємо ключові аспекти його бачення майбутнього України, а саме: *держава, народ, людина, політика, суспільство, влада, система, життя та безпека* (див. Рисунок 11).

Частотний аналіз дієслів також надає цінну інформацію про наміри президента. Дієслова *могти* (4.5%), *мати* (4%), *розглядати* (3.5%), *ставити* (3%), *визначати* (2.8%) і *робити* (2.8%) вказують на активну позицію президента щодо реалізації своїх планів (див. Рисунок 12).

Займенники *ми* і *я* використовувалися найчастіше, що вказує на поєднання особистої відповідальності президента та колективного підходу до управління країною. Використання займенника *ми* підкреслює прагнення до єдності та спільної відповідальності (див. Рисунок 13).

Ключові слова, такі як *конструктивізму, прагматизму, реформуванні, демократизації, підтримці, утвердженню, невдоволення, піднесення,*

контексті та *перебільшення* відображають основні ідеї промови. Вони підкреслюють важливість конструктивного підходу, прагматизму у політиці, реформування системи, підтримки демократичних процесів та утвердження стабільності (див. Рисунок 14).

Найкоротше речення у другій промові Леоніда Кучми становить 7 символів, тоді як найдовше – 284 (див. Рисунок 15).

Віктор Ющенко

Найчастотніші іменники, такі як *народ, нація, перемога, друг, людина, робота, країна, держава, шлях, праця та влада* відображають ключові аспекти бачення Віктора Ющенка майбутнього України (див. Рисунок 16).

Часте вживання іменника *народ* (4%) підкреслює, що В. Ющенко наголошував на важливості єдності та сили українського народу (див. Рисунок 16).

Дієслова *стати* (12%), *хотіти* (7%), *працювати* (6%), *дякувати* (5%), *бути* (5%) і *обрати* (4.5%) вказують на активну позицію президента щодо реалізації своїх планів. Вони підкреслюють прагнення президента досягати конкретних цілей, висловлювати подяку народу та працювати над покращенням життя в країні (див. Рисунок 17).

Займенники *ми* і *я* використовувалися найчастіше, що вказує на поєднання особистої відповідальності президента та колективного підходу до управління країною (див. Рисунок 18).

Ключові слова, такі як *будуємо, переможемо, вітаємо, ісповідуємо, надією, беззаконня, ходимо, відніни, берегти та прокинулися* відображають основні ідеї промови. Вони підкреслюють важливість єдності, оптимізму, боротьби за справедливість і захист прав, а також готовність до дій і змін (див. Рисунок 19).

Найкоротше речення в промові Віктора Ющенка налічує 13 символів, тоді як найдовше налічує 192 (див. Рисунок 20).

Віктор Янукович

Результати статистичного аналізу у промові Віктора Януковича показали такі найчастіше вживані іменники: *держава, президент, народ, розвиток, система, світ, економіка та влада* (див. Рисунок 21).

Часте вживання іменника *держава* (7.2%) підкреслює, що В. Янукович наголошував на важливості сильної та стабільної держави (див. Рисунок 21).

Частотний аналіз дієслів показав такі результати вживання слів *сказати* (4.5%), *мати* (4.5%), *вступати* (2.5%), *підтвердити* (2.5%), *перебувати* (2.5%) і *підтримати* (2.5%). Вони підкреслюють заяву В. Януковича на досягнення конкретних цілей, відстоювання своєї позиції та праці над покращенням життя в країні (див.Рисунок 22).

Аналізуючи займенники, знову бачимо найчастіше вживання *я* – 1.6% та *ми* – 1%. Тут теж прослідковується відповідальність, яку бере на себе президент, і об'єднання з народом (див. Рисунок 23).

Ключові слова, такі як *реформуванні, індустрією, несприйняття, підтримає, підтримати, суспільства, концепцією, підтримку, устремління та стратегією* підкреслюють важливість реформ, економічного розвитку, підтримки суспільства, а також концепції та стратегії розвитку (див. Рисунок 24).

За даними з коду, ми побачили, що найкоротше речення у промові Віктора Януковича становить 14 символів, а найдовше – 358 (див. Рисунок 25).

Петро Порошенко

Результати аналізу інавгураційної промови Петра Порошенка свідчать про те, що його головні теми та акценти були спрямовані на досягнення миру, зміцнення державності, забезпечення безпеки та економічного розвитку. Найчастотніші іменники *мир, час, народ, влада, країна, людина, рік і безпека*. Часте вживання іменника *мир* (6.5%) підкреслює, що П. Порошенко наголошував на важливості досягнення миру, що може вказувати на його основну мету – стабілізувати ситуацію в країні та досягти миру, особливо в контексті конфлікту на сході України (див. Рисунок 26).

Дієслова *мати* (8.5%), *жити* (5%), *забезпечити* (3%), *стати* (3%), *хотіти* (3%), *бути* (2.5%), *прагнути* (2.5%) і *гарантувати* (2.5%) вказують на прагнення П. Порошенка досягати конкретних цілей та бажання гарантувати безпеку народів, який його обрав у непростий воєнний час (див. Рисунок 27).

Як і у більшості промов, найбільше з займенників переважає *ми* і *я*. (див. Рисунок 28).

Ключові слова, такі як *справжня, при звичаїтися, корупцію, консолідація, заповідь, оборонятися, повернення, суспільства, українства та демократія* відображають основні ідеї промови. Вони підкреслюють важливість боротьби з корупцією, консолідації суспільства, зміцнення обороноздатності, повернення контролю над окупованими територіями та просування демократичних цінностей (див. Рисунок 29).

Найкоротше речення у промові Петра Порошенка становить 5 символів, тоді як найдовше – 208 (див. Рисунок 30).

Володимир Зеленський

Найчастотніші іменники у промові Володимира Зеленського: *народ, нація, перемога, друг, людина, робота, країна, держава, шлях, дитина, депутат, праця, влада, право, українець, місце, світ, історія, президент, слово.*

Результати аналізу іменників свідчать про те, що промова В. Зеленського акцентувала увагу на народі, нації та перемозі. Часте вживання іменника *народ* (4.2%) підкреслює, що Зеленський ставив на перше місце інтереси людей та країни. Використання слів *нація, перемога* та *друг* також свідчить про його прагнення до об'єднання нації та досягнення спільної перемоги (див. Рисунок 31).

Найчастотніші дієслова у промові Володимира Зеленського: *стати, хотіти, працювати, дякувати, бути, обрати, зробити, захистити, жити, говорити, мати, обирати, стояти, прагнути, відбутися, витримати, шукати, присягати, дати.*

Часте вживання дієслів *стати* (13%), *хотіти* (6%), *працювати* (5%) свідчить про наміри та цілі Зеленського щодо особистого та колективного розвитку. Використання дієслів *працювати*, *дякувати*, *бути*, *захистити*, *жити* акцентує на важливості активної дії, вдячності та захисту країни (див. Рисунок 32).

Найчастотніші займенники у промові Володимира Зеленського: *ми*, *я*, *ви*. Як і у більшості промов, найбільше із займенників переважає *ми* (5%) і *я* (2.5%). Інші займенники, такі як *це*, *хто*, *вони*, *все*, *себе*, вказують на спрямованість промови на конкретні аспекти діяльності та взаємодії (див. Рисунок 33).

Ключові слова, такі як *будуємо* (0.71), *переможемо* (0.7098), *вітаємо* (0.7093), *ісповідуємо* (0.6969), *надією* (0.6925), *беззаконня* (0.6923), *ходимо* (0.6911), *віднині* (0.6898), *берегти* (0.688), *прокинулися* (0.6869) відображають основні ідеї промови. Вони підкреслюють важливість активних дій, зусиль на досягнення перемоги та єдності нації, а також боротьби з беззаконням та збереження здобутків країни (див. Рисунок 34).

Найкоротше речення у промові Володимира Зеленського становить 13 символів, тоді як найдовше – 192 символи.

3.3. Порівняльний аналіз інавгураційних промов президентів України

Промови Л. Кравчука та Л. Кучми зосереджувалися на здобутті незалежності, економічних реформах та побудові нової держави. Ключові теми включали національну єдність, економічне зростання та міжнародну співпрацю. *Промови Л. Кучми (1999), В. Ющенко та В. Януковича* включали більше акцентів на міжнародних відносинах, інтеграції до Європейського Союзу та необхідності внутрішніх реформ. Особливу увагу приділяли ці президенти боротьбі з корупцією та стабілізації економіки.

Промови П. Порошенка та В. Зеленського акцентували увагу на війні на Донбасі, європейській інтеграції, антикорупційних заходах та необхідності

зміцнення державних інституцій. З'явилися нові теми, такі як цифровізація та модернізація держави.

Ранні промови (Л. Кравчук, Л. Кучма 1994) зосереджували увагу на здобутті незалежності, історичних досягненнях та надії на майбутнє. Використовувалися епітети та метафори, які акцентували на масштабах змін та історичній важливості моменту.

Пізніші промови (П. Порошенко, В. Зеленський) стали більш емоційно насиченими та критичними, відображаючи труднощі того часу, такі як війна на Донбасі, корупція та економічні труднощі. Метафори та епітети стали більш конкретними та пов'язаними з сучасними проблемами.

Ранішні промови містять більше історичних алюзій та посилай на національних героїв, що підкреслювало значення історичної спадщини для нової держави. Натомість у більш пізніх промовах алюзії стали менш частими і акцент змістився на героїв чи постатей воєнного, складного часу.

У перших промовах використовувалися складні речення для викладення детальних планів та ідей. У пізніших промовах помітно більше коротких речень, більш зрозумілих та доступних і легших для сприйняття, а також передачі емоцій.

Ранні промови були наповнені оптимізмом і надією на краще майбутнє. Це пояснюється ентузіазмом і вірою в можливість нової незалежної держави. З часом промови стали більш реалістичними та критичними. Це пов'язано з накопиченням проблем, таких як корупція, економічні труднощі та війна, які вимагали негайних дій та рішучих кроків.

Інавгураційні промови президентів України з 1991 по 2019 роки демонструють еволюцію політичного дискурсу країни. Вони відображають зміни у політичних пріоритетах, стилістичних та риторичних прийомах, а також показують, як кожен новий президент використовував мову для затвердження своєї влади, представлення політичної програми та створення емоційного зв'язку з громадянами.

Іменник *держава* стабільно вживався у промовах всіх президентів, що підкреслює важливість становлення і розвитку української держави. Це відображає спільну мету всіх президентів – створити стабільну та сильну державу. Однак, акценти в їх промовах змінювалися з часом.

У ранніх промовах більше уваги приділялося *людині* та *народу*, підкреслюючи роль громадян у новій державі. Згодом зросла увага до таких іменників, як *безпека, система, реформи*, що відображає зміни у політичних пріоритетах та нові виклики, з якими стикалася Україна.

Дієслова, що відображають активну позицію та наміри, такі як *мати, хотіти, зробити, стати*, присутні у всіх промовах, але їх частотність та акценти змінювалися з роками.

У пізніших промовах з'явилися дієслова, що відображають конкретні дії та прагнення, такі як *забезпечити, прагнути, гарантувати*, що свідчить про більш конкретний та практичний підхід до управління країною.

Усі президенти активно використовували риторичні прийоми, такі як епітети, метафори, риторичні питання. Це свідчить про те, що незалежно від часу та політичної ситуації, президенти намагалися впливати на емоції та почуття громадян, створюючи емоційний зв'язок та підкреслюючи свої ідеї та наміри.

Займенники *я* і *ми* використовувалися всіма президентами, що вказує на поєднання особистої відповідальності та колективного підходу до управління країною.

У пізніших промовах більше акценту на займеннику *ми*, що підкреслює прагнення до єдності та спільної відповідальності. Це відображає зміну в політичному дискурсі, де акцент зміщується з індивідуальної ролі президента на колективні зусилля всієї нації.

Висновки до розділу 3

У цьому розділі проведено статистичний аналіз інавгураційних промов президентів України, використовуючи мову програмування Python та спеціалізовані бібліотеки. Аналіз дав змогу виявити ключові лексичні, морфологічні та синтаксичні особливості текстів, що надало більш глибокого розуміння політичного дискурсу в Україні.

Основні етапи аналізу включали видалення розділових знаків та стоп-слів, токенізацію, лематизацію та створення частотних словників. Було визначено ключові слова кожної промови, що дозволило ідентифікувати основні теми, порушені президентами. Важливим результатом є виявлення частотності вживання певних іменників, дієслів та займенників, що відображають політичні пріоритети кожного періоду.

Статистичний аналіз також продемонстрував еволюцію політичного стилю: від складних, детальних речень перших президентів до коротших та більш чітких конструкцій пізніших. Виявлення найкоротших та найдовших речень у промовах підкреслило зміну риторичних стратегій, адаптованих до потреб часу.

Загалом, статистичний аналіз виявив не лише мовні особливості кожної промови, але й зміни в політичних пріоритетах та стилі комунікації, що є цінним для розуміння еволюції політичного дискурсу України.

ВИСНОВКИ

Дипломна робота присвячена аналізу інавгураційних промов президентів України від 1991 до 2019 року. У ході дослідження було здійснено лінгвістичний і статистичний аналіз, який дозволив виявити ключові риси інавгураційних промов та еволюцію політичного дискурсу в країні.

Перший розділ роботи розглядає теоретичні основи політичного дискурсу, його визначення, особливості та функції. Було проаналізовано роль інавгураційних промов як важливого елементу політичного дискурсу. Політичний дискурс визначено як багатогранне явище, яке формує політичну реальність та впливає на всі суб'єкти політики. Було досліджено, як політики використовують мовні стратегії для досягнення своїх цілей, таких як переконання, маніпуляція та мобілізація, а також використання спеціальної лексики, синтаксичних конструкцій, риторичних прийомів.

Другий розділ містить детальний лінгвістичний аналіз інавгураційних промов кожного президента України. У цьому розділі розглянуто змістовні акценти, риторичні прийоми та емоційну насиченість промов. На прикладі промов Леоніда Кравчука, Леоніда Кучми, Віктора Ющенка, Віктора Януковича, Петра Порошенка та Володимира Зеленського було показано, як зміни у політичній ситуації та виклики часу вплинули на риторику президентів. Результати аналізу продемонстрували, що у кожній промові відображаються надії та прагнення, характерні для конкретного історичного періоду.

Третій розділ роботи присвячений статистичному аналізу інавгураційних промов. Використовуючи програмування на Python та спеціалізовані бібліотеки, було проведено аналіз лексичних, морфологічних та синтаксичних особливостей текстів. Було визначено ключові слова кожної промови, що дозволило ідентифікувати основні теми, порушені президентами. Результати аналізу показали, як змінювались пріоритети президентів з часом. Також було проведено порівняння частотності вживання певних іменників, дієслів та

займенників у різних промовах, що продемонструвало еволюцію політичного стилю.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що поставлені завдання були досягнуті. Було проведено комплексний аналіз інавгураційних промов, виявлено основні риси політичного дискурсу України та його еволюцію. Результати дослідження показали, як зміни у політичній, економічній та соціальній ситуації вплинули на риторику президентів. Використання лінгвістичних та статистичних методів аналізу дозволило отримати глибоке розуміння мовних особливостей інавгураційних промов, що є важливим внеском у вивчення політичного дискурсу України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ващук, Т. М. (2007). Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, (33), с. 182-185.
2. Павлуцька, В. О. (2008). Політичний дискурс: особливості та функції. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, (39), с. 218-221.
3. Куценко, В. О. (2015). Риторичні прийоми у політичному дискурсі. *Лінгвістичні студії*. Донецький національний університет імені Василя Стуса, № 4, с. 23.
4. Абрамова, Г. А. (2016). Граматичні особливості політичного дискурсу. *Філологічні науки*. Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, № 3, с. 88.
5. Стебліна, Н. О. (2017). Методологічні підходи до аналізу політичного дискурсу. *Політичні дослідження*. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, № 2, с. 105.
6. Каліщук, Д. (2019). Лексика політичного дискурсу. *Науковий вісник Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*, №5, с. 101.
7. Грабовська, І. М. (2019). Політичний дискурс як чинник формування громадської думки. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, с. 23-28.
8. Рак, О. (2018). Особливості політичної комунікації. *Освіта регіону*. *Політологія, психологія соціальні комунікації*, № 8, с. 85.
9. Гура, В., Юр'єв, О. (2019). Синтаксичні структури у політичному дискурсі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, № 6, с. 150.
10. Степура, А. (n.d.). Політичні риторичні питання. Веб-сайт Майстерня Лева. URL: <https://masterlev.com.ua/category/politika-analiz-promov/>

11. Кондратенко, Н. В. (2016). Використання риторичних прийомів у політичному дискурсі. *Політична комунікація*. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, № 3, с. 64.
12. Залєснова, О. (2019). Прагматичні особливості політичного дискурсу. *Лінгвістичні аспекти*, № 9, с. 54.
13. Кривошеїн, В. (2018). Політичний імідж як інструмент легітимації політичної влади: теоретико-методологічний аспект. *Гуманітарний журнал*, № 2, с. 47.
14. Стеблина, О. (2019). Стратегії дискредитації в політичному дискурсі. *Науковий вісник Одеського національного університету*, № 4, с. 88.
15. Заболотня, Г. (2016). Інформаційна функція політичного дискурсу. *Журнал соціальних наук*, № 1, с. 110.
16. Білан, Н. (2020). Суспільно-політичний аспект соціальних медіа. *Політичний процес*, № 3, с. 45.
17. Савчук, О. М. (2018). Переконаюча функція політичного дискурсу. *Риторичні прийоми*, № 6, с. 85.
18. Руда, О. (2017). Емоційні апеляції у політичному дискурсі. *Філологічні науки*, № 4, с. 101.
19. Славова, Л. (2019). Використання особистих історій у політичному дискурсі. *Мовознавство*, № 5, с. 112.
20. Лойко, О. (2016). Аналогії та порівняння у політичному дискурсі. *Риторика*, № 2, с. 130.
21. Павлов, Д. (2018). Особливості технологій політичної пропаганди. Національна металургійна академія України. *Політологія*, № 6, с. 141-149.
22. Тіхонова, Л. А. (2017). Політична ідентичність сучасного українського суспільства. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, № 8, с. 50.
23. Акаймова, А. (2019). Використання ритуалів у політичному дискурсі. *Політологічні дослідження*. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, № 3, с. 76.

24. Дяченко, О. В. (2018). Роль «національних символів» у політичному дискурсі. Символіка і політика. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Серія: політичні науки, № 4, с. 90.
25. Коваль, І. П. (2017). Символіка в інавгураційних промовах. *Вісник Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологія, № 2, с. 85.
26. Мельник, С. В. (2016). Політична програма Леоніда Кучми: аналіз і перспективи. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Політологія, № 3, с. 95.
27. Гриценко, А. В. (2019). Європейські цінності у промовах Віктора Ющенка. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія: Політологія, № 4, с. 47.
28. Левченко, Н. М. (2018). Політичні пріоритети у промовах Порошенка і Зеленського. *Політичний процес*, № 6, с. 68.
29. Кравченко, Т. В. (2019). Єдність у промові Володимира Зеленського. *Вісник Національного університету «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Політологія, № 7, с. 112.
30. Бондар, Л. І. (2017). Промови Петра Порошенка: реформи та євроінтеграція. *Науковий вісник Чернівецького національного університету*. Серія: Політологія, № 5, с. 140.
31. Мілова, М. І., Стеценко, М. Р. (n.d.). Політична культура та ідеологія. *Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова*, с. 5-13.
32. Нагорна, Л. (2019). Політична мова і мовна політика. *Вісник Національного університету*. Серія: Філологія, № 3, с. 45.
33. Інавгураційна промова Леоніда Кравчука. URL: <https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0>
34. Інавгураційна промова Леоніда Кучми. URL: <https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D1%8>
35. Інавгураційна промова Віктора Ющенка. URL: <https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BC%D>

- 36.Інавгураційна промова Віктора Януковича. URL:
<https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B>
- 37.Інавгураційна промова Петра Порошенка. URL:
<https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%9F%D1%80%>
- 38.Інавгураційна промова Володимира Зеленського. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/inavguracijna-promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelensk-55489>
- 39.Інавгураційна друга промова Леоніда Кучми. URL:
<https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%94%D1%80%D1%83%D>
40. Van Rossum, G., & Drake, F. L. (2009). Python 3 Reference Manual. Scotts Valley, CA: CreateSpace.
41. Grootendorst, M. (2020). KeyBERT: Minimal keyword extraction with BERT. URL: <https://github.com/MaartenGr/KeyBERT>
42. Qi, P., Zhang, Y., Zhang, Y., Bolton, J., & Manning, C. D. (2020). Stanza: A Python Natural Language Processing Toolkit for Many Human Languages. URL: <https://stanfordnlp.github.io/stanza/>
43. Hunter, J. D. (2007). Matplotlib: A 2D Graphics Environment. Computing in Science & Engineering, 9(3), 90-95. DOI: 10.1109/MCSE.2007.55
44. Akbik, A., Bergmann, T., Blythe, D., Rasul, K., Schweter, S., & Vollgraf, R. (2019). Flair: An Easy-to-Use Framework for State-of-the-Art NLP. URL: <https://github.com/flairNLP/flair>
45. Yaroshchuk, Y. (2020). tokenize_uk: Tokenizer for Ukrainian Text. URL: <https://github.com/lang-uk/tokenize-uk>

ДОДАТКИ

Додаток А

```
%%capture
!pip install --upgrade keybert
!pip install --upgrade flair
!pip install --upgrade urllib3
!pip install tokenize_uk
!pip install stanza
!pip install matplotlib

from keybert import KeyBERT
from flair.embeddings import FlairEmbeddings, StackedEmbeddings
from collections import defaultdict
import tokenize_uk
import re
import stanza
import matplotlib.pyplot as plt

uk_nlp = stanza.Pipeline(lang='uk', verbose=False)

stop_words = []

with open("/content/stopwords_ua.txt") as f:
    stop_words.extend(line.strip() for line in f.readlines())

model = StackedEmbeddings(
    [
        FlairEmbeddings("/content/backward-best-lm.pt"),
        FlairEmbeddings("/content/forward-best-lm.pt"),
    ]
)

kw_model = KeyBERT(model=model)

def lemmatize_tag(cleared_text):
    """
```

Lemmatizes and tags the words in the provided text using Universal Dependencies POS tags.

Parameters:

cleared_text (list of str): The text to be lemmatized and tagged.

Returns:

list of tuples: A list of tuples where each tuple contains the lemma and its corresponding Universal Dependencies POS tag.

```
"""
```

```
lemmas = []
for sent in uk_nlp(' '.join(cleared_text)).sentences:
    for word in sent.words:
        lemmas.append((word.lemma, word.upos))
return lemmas
```

```
def filter_words(text):
```

```
"""
```

Filters out words from the provided text based on Ukrainian language word patterns.

Parameters:

text (str): The text to filter.

Returns:

list of str: A list of filtered words.

```
"""
```

```
words_list = tokenize_uk.tokenize_words(text)
filtered_words = [word for word in words_list if
re.match(r"^[А-ЩЬЮЯҐЄІІа-щьюяґєіі][А-ЩЬЮЯҐЄІІа-щьюяґєіі']"?[А-ЩЬЮЯҐЄІІа-щью
яґєіі]?$", word)]
return filtered_words
```

```
def read_file(file_name):
```

```
"""
```

Reads the content of a file and returns it as a string.

Parameters:

file_name (str): The name of the file to read.

Returns:

```

str: The content of the file as a string.
"""
with open(file_name, encoding="utf-8") as f:
    content = f.read()
return content

def freq_dict_pos(lemmas_pos):
    """
    Creates a frequency dictionary of lemmas grouped by their parts of
    speech (POS).

    Parameters:
    lemmas_pos (list of tuples): List of tuples containing lemmas and their
    corresponding POS tags.

    Returns:
    dict: A dictionary where keys are POS tags and values are dictionaries
    of lemmas with their frequencies.
    """
    frequency_dicts = defaultdict(lambda: defaultdict(int))

    for lemma, pos in lemmas_pos:
        frequency_dicts[pos][lemma] += 1

    sorted_frequency_dicts = {}
    for pos, freq_dict in frequency_dicts.items():
        sorted_frequency_dicts[pos] = dict(sorted(freq_dict.items(),
        key=lambda item: item[1], reverse=True))

    return sorted_frequency_dicts

def plot_frequency_bar_chart(words, frequencies, title=""):
    """
    Plots a bar chart of word frequencies.

    Parameters:
    words (list of str): The words to be plotted.
    frequencies (list of int): The corresponding frequencies of the words.
    title (str, optional): The title of the plot. Default is an empty
    string.

```

```

Returns:
None
"""
plt.figure(figsize=(10, 6))
plt.bar(words, frequencies, color='skyblue')
plt.xlabel('Лєми')
plt.ylabel('Відносна частота')
plt.title(title)
plt.xticks(rotation=45)
plt.tight_layout()
plt.show()

def find_min_max_sentence(text):
    """
    Finds the shortest and longest sentences in the provided text based on
    character length.

    Parameters:
    text (str): The text to analyze.

    Returns:
    tuple: A tuple containing the shortest sentence and its length, and
    another tuple containing the longest sentence and its length.
    """
    sentence_endings = re.compile(r'(?<=[?!])\s+')

    sentences = sentence_endings.split(text)

    min_sent = min([(len(sent), sent) for sent in sentences])

    max_sent = max([(len(sent), sent) for sent in sentences])

    return min_sent, max_sent

def extract_keywords(words, num_words):
    """
    Extracts keywords from a list of words using a specified number of
    words.

    Parameters:
    words (list of str): The words to extract keywords from.

```

```

num_words (int): The number of keywords to extract.

Returns:
list of str: A list of extracted keywords.
"""

        return kw_model.extract_keywords(' '.join(words),
keyphrase_ngram_range=(1, 1), stop_words=stop_words, top_n=num_words)

def extract_top_pos(pos, N):
    """
    Extracts the top N words for a specific part of speech (POS).

    Parameters:
    pos (str): The part of speech.
    N (int): The number of top words to extract.

    Returns:
    tuple: A tuple containing a list of top words and their frequencies.
    """
    specific_dict = freq_dict[pos]
    num_pos_occurrences = len(specific_dict.keys())
    specific_dict_rel_freq = {word: abs_freq / num_pos_occurrences for word,
abs_freq in specific_dict.items()}
    specific_dict_rel_freq = dict(sorted(specific_dict_rel_freq.items(),
key=lambda item: item[1], reverse=True))
    words = list(specific_dict_rel_freq.keys())[:N]
    freq = list(specific_dict_rel_freq.values())[:N]
    return words, freq

# Частотний словник за частинами мови

# file_names = ["/content/kravchuk.txt", "/content/kuchma.txt",
"/content/kuchma2.txt", "/content/poroh.txt", "/content/yanyk.txt",
"/content/yuschenko.txt", "/content/zelenskyi.txt"]

# for file in file_names:
# content = read_file(file)
# only_words = filter_words(content)
# print(len(only_words))

```

```

content = read_file("/content/zelenskyi.txt")
only_words = filter_words(content)
lemmas_pos = lemmatize_tag(only_words)
freq_dict = freq_dict_pos(lemmas_pos)

words, freq = extract_top_pos('NOUN', 20)
plot_frequency_bar_chart(words, freq, title="Найчастотніші іменники у
промові Зеленського")

# Ключові слова

extract_keywords(only_words, 10)

# Найдовші / найкоротші речення за кількістю символів

find_min_max_sentence(content)

```

Рисунок 1.

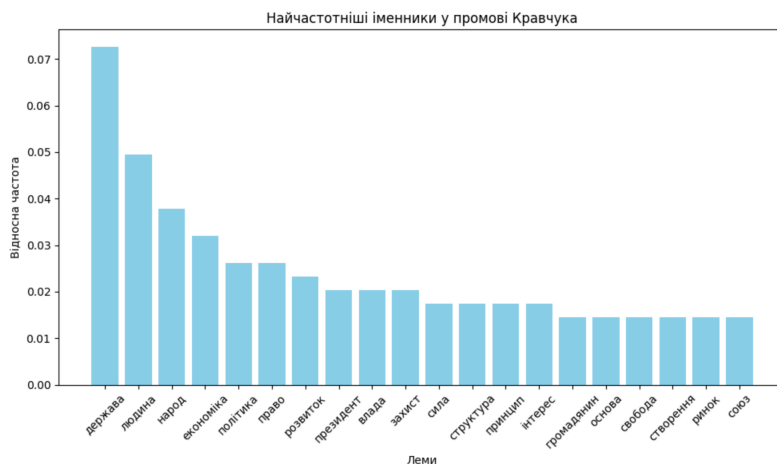

Рисунок 2.

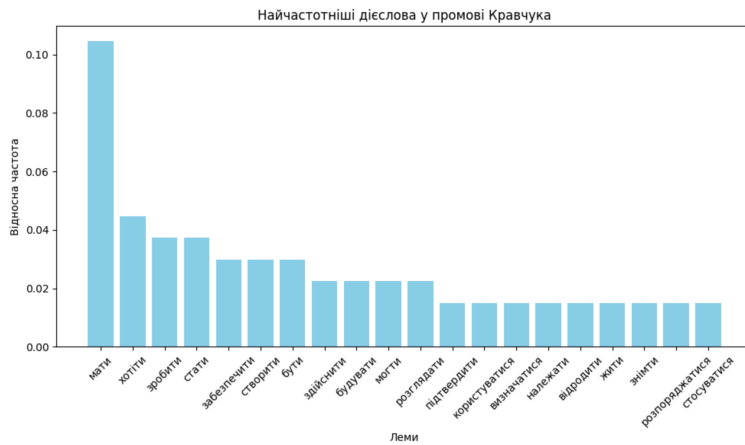

Рисунок 3.

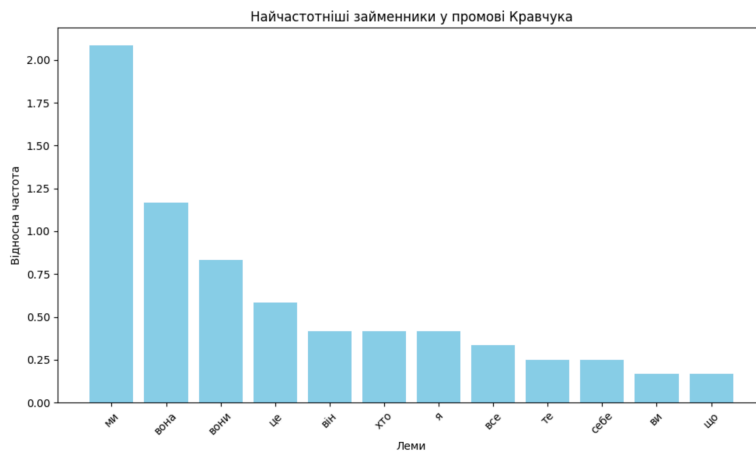

Рисунок 4.

```

✓ 1 хв extract_keywords(only_words, 10)
/usr/local/lib/python3.10/dist-package
warnings.warn(
  [('становлення', 0.7034),
   ('державотворення', 0.7014),
   ('устремління', 0.6961),
   ('суспільства', 0.6941),
   ('поздоровлення', 0.6938),
   ('роздержавлення', 0.6908),
   ('цивілізації', 0.6899),
   ('демократії', 0.6852),
   ('справжню', 0.6846),
   ('приватизація', 0.6834)]

```

Рисунок 5.

```

[9] find_min_max_sentence(content)
⇒ ((13, '5 грудня 1991'),
(353,
'Наші найперші кроки в галузі економіки будуть спрямовані на здійснення глибоких, послідовних, скоординованих у часі економічних реформ, створення якісно нової, змішаної економіки, становлення внутрішнього ринку України як самостійної держави, інтеграцію її економіки з економікою держав колишнього Союзу та в європейський і світовий економічний простір.'))

```

Рисунок 6.

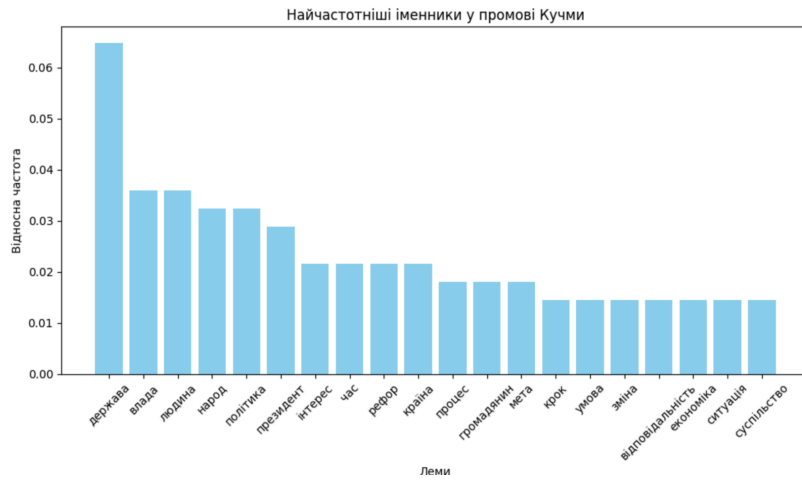

Рисунок 7.

Рисунок 8.

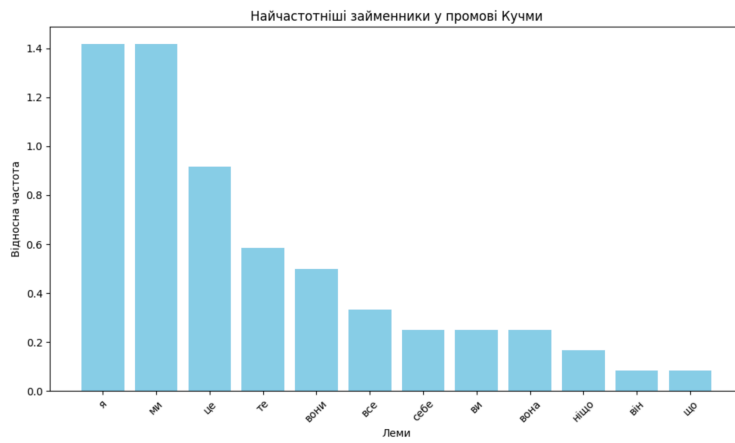

Рисунок 9.

Ключові слова

```

46 c extract_keywords(only_words, 10)

/usr/local/lib/python3.10/dist-packages/sklearn/feature_extraction/text.py:100:
warnings.warn(
[('ідеологію', 0.7244),
 ('консолідації', 0.7073),
 ('збереженні', 0.6973),
 ('справжню', 0.6947),
 ('становленні', 0.6923),
 ('псевдостабілізацію', 0.6876),
 ('становленні', 0.6873),
 ('самоізоляція', 0.6854),
 ('стабільність', 0.6826),
 ('суспільства', 0.6814)]

```

Рисунок 10.

Найдовші / найкоротші речення за кількістю символів

```

10 c find_min_max_sentence(content)

((12, 'Я вірю в це!'),
 (327,
  'Іншою об'єктивною реальністю, у відповідності до якої визначатиметься внутрішня політика України, є необхідність
  дальшого розвитку місцевого самоуправління, розширення прав і відповідальності регіонів, передусім, у соціально-
  економічній сфері: Ринкові реформи несумісні з жорстким адмініструванням, тим більше, з одного центру.'))

```

Рисунок 11.

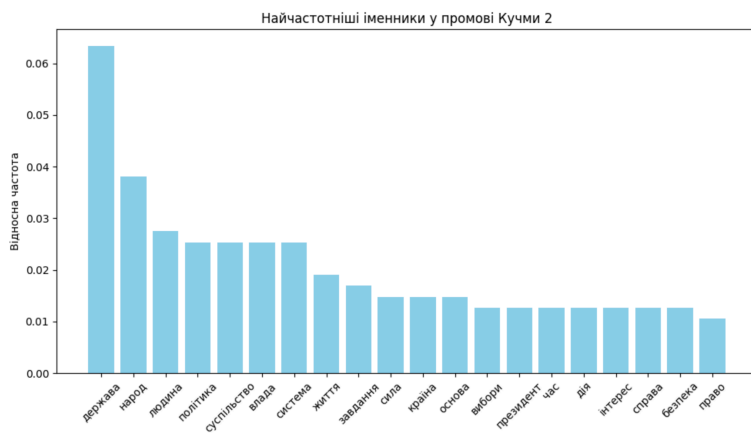

Рисунок 12.

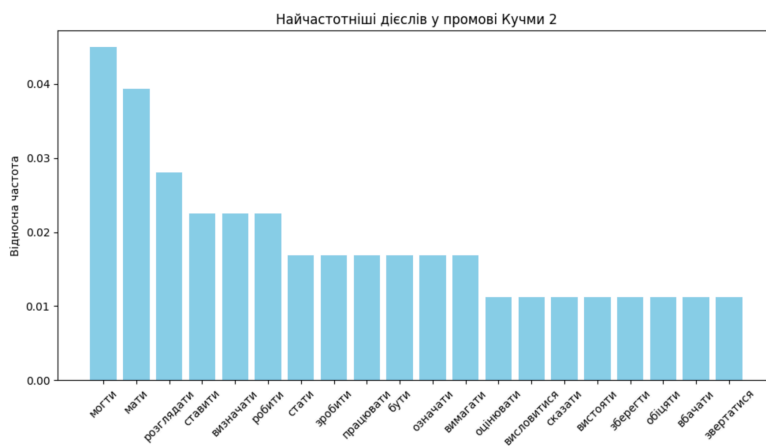

Рисунок 13.

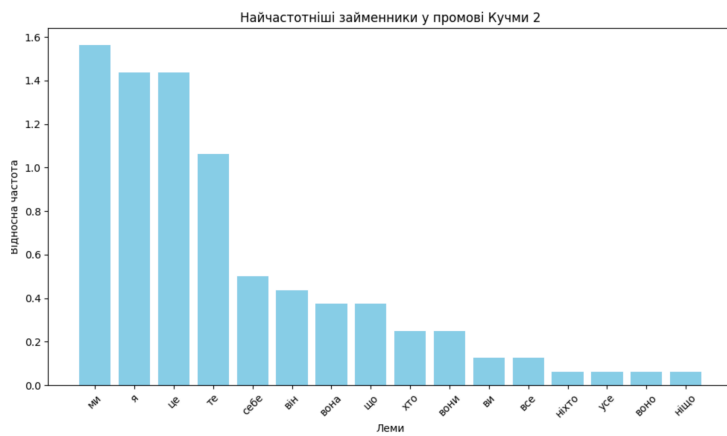

Рисунок 14.

```

▶ extract_keywords(only_words, 10)

/usr/local/lib/python3.10/dist-packages/sklearn
warnings.warn(
(['конструктивізму', 0.731),
 ('прагматизму', 0.7169),
 ('реформуванні', 0.7102),
 ('демократизації', 0.7075),
 ('підтримці', 0.7048),
 ('утвердженню', 0.7013),
 ('невдоволення', 0.6931),
 ('піднесення', 0.6926),
 ('контексті', 0.6918),
 ('перебільшення', 0.6901)])

```

Рисунок 15.

```

0.5 ✓ ▶ find_min_max_sentence(content)
(7, 'Другий.'),
(284,
"Основні її складові: зміна політики доходів в інтересах людей з випереджаючими темпами зростання заробітної плати,
невідкладне здійснення пенсійної реформи, перебудова системи охорони здоров'я, ефективна політика зайнятості, дієва
адресна підтримка найменш захищених верств населення.")

```

Рисунок 16.

Рисунок 17.

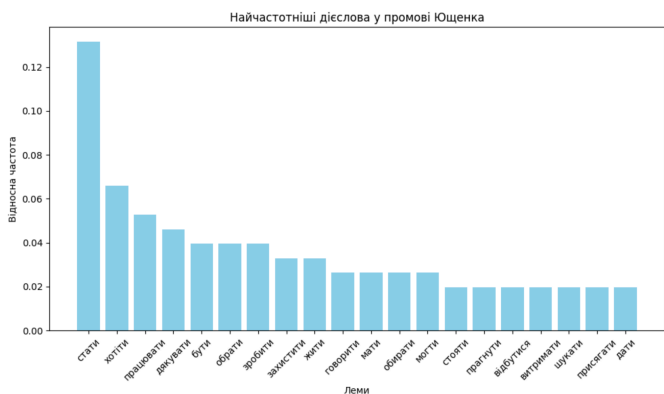

Рисунок 18.

Рисунок 19.

Ключові слова

```

✓ 58 c extract_keywords(only_words, 10)
↳ [ ('будуємо', 0.7104),
    ('переможемо', 0.7098),
    ('вітаємо', 0.7093),
    ('ісповідуємо', 0.6969),
    ('надією', 0.6925),
    ('беззаконня', 0.6923),
    ('ходімо', 0.6911),
    ('віднині', 0.6898),
    ('берегти', 0.688),
    ('прокинулися', 0.6869)]

```

Рисунок 20.

```

✓ 0 c find_min_max_sentence(content)
↳ ((13, '23 січня 2005'),
   (192,
    '\u043f\u0440\u043e\u043c\u043e\u0432\u0430 \u041f\u0440\u0435\u0437\u0438\u0434\u0435\u043d\u0442\u0430 \u042e\u0449\u0435\u043d\u043a\u0430 \u043f\u0456\u0434 \u0447\u0430\u0441 \u0446\u0435\u0440\u0435\u043c\u043e\u043d\u0456\u0457 \u0456\u043d\u0430\u0432\u0433\u0443\u0440\u0430\u0446\u0456\u0457 (\u0443 \u0412\u0435\u0440\u043d\u043e\u0432\u043d\u0456\u0457 \u0420\u0430\u0434\u0456 \u0423\u043a\u0440\u0430\u0457\u043d\u0456)\n\u041f\u0440\u0435\u0441\u0432\u044f\u0442\u0456 \u043e\u0442\u0446\u0456, \u0448\u0430\u043d\u043e\u0432\u043d\u0456\u0457 \u0413\u043e\u043b\u043e\u0432\u043e \u0412\u0435\u0440\u043d\u043e\u0432\u043d\u0456\u0457 \u0420\u0430\u0434\u0456, \u0448\u0430\u043d\u043e\u0432\u043d\u0456 \u043d\u0430\u0440\u043e\u0434\u043d\u0456 \u0434\u0435\u043f\u0443\u0442\u0430\u0442\u0456, \u0432\u0438\u0441\u043e\u043a\u043e\u043f\u043e\u0432\u0430\u0436\u043d\u0456 \u0433\u043e\u0441\u0442\u0456 \u0456 \u0434\u043e\u0440\u043e\u0433\u0456 \u0434\u0440\u0443\u0437\u0456.'))

```

Рисунок 21.

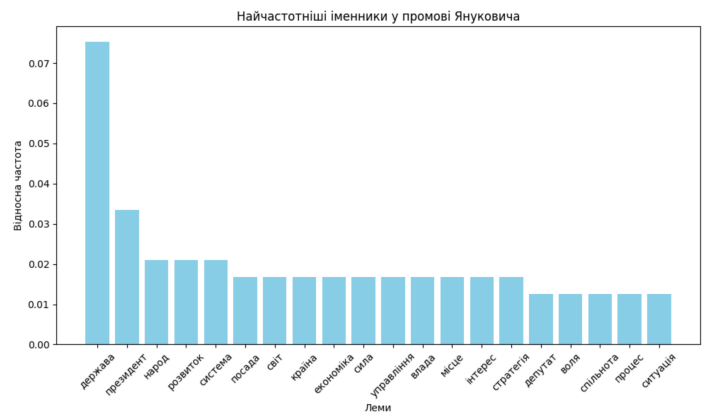

Рисунок 22.

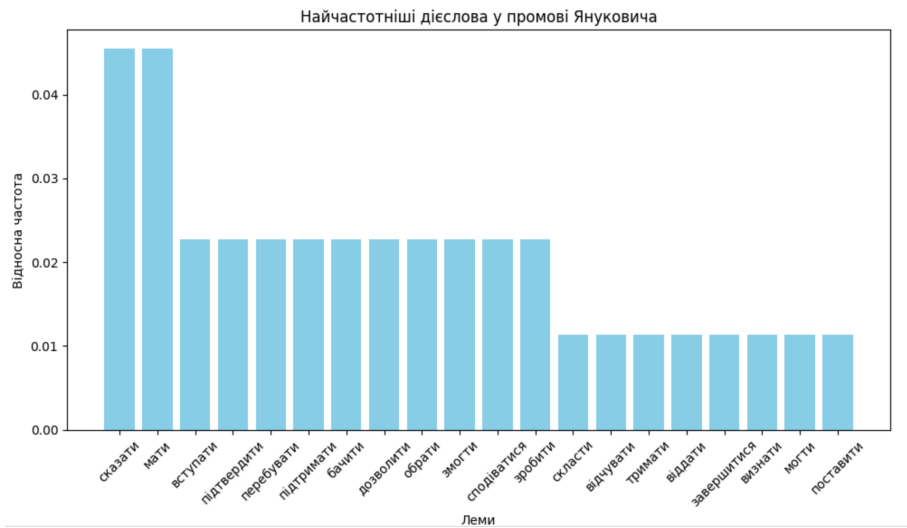

Рисунок 23.

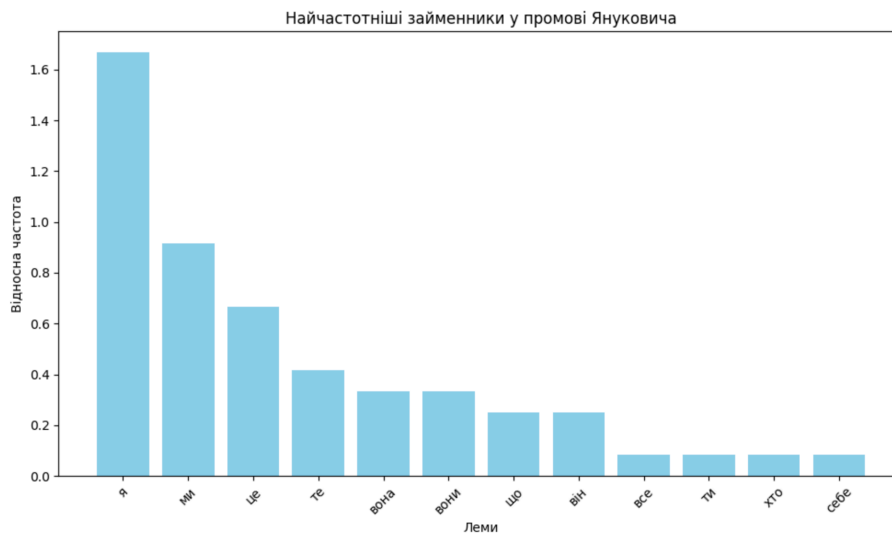

Рисунок 24.

Ключові слова

```

extract_keywords(only_words, 10)
/usr/local/lib/python3.10/dist-packages/sklearn
warnings.warn(
[('реформуванні', 0.7041),
 ('індустрією', 0.6931),
 ('несприйняття', 0.6912),
 ('підтримає', 0.6901),
 ('підтримати', 0.6891),
 ('суспільства', 0.684),
 ('концепцію', 0.6835),
 ('підтримку', 0.6833),
 ('устремління', 0.6803),
 ('стратегію', 0.6773)]

```

Рисунок 25.

Ключові слова

```
✓ | XB extract_keywords(only_words, 10)

/usr/local/lib/python3.10/dist-packages
warnings.warn(
  [('справжня', 0.7085),
   ('призвичаїтися', 0.7001),
   ('корупцію', 0.6997),
   ('консолідація', 0.6886),
   ('заповідав', 0.6882),
   ('оборонятися', 0.688),
   ('повернення', 0.6861),
   ('суспільства', 0.6859),
   ('українства', 0.6834),
   ('демократія', 0.6825)]
```

Рисунок 30.

Найдовші / найкоротші речення за кількістю символі

```
✓ find_min_max_sentence(content)

((5, 'Чому?'),
 (208,
  'Хоча управління економічними процесами належить до компетенції вільного ринку або Уряду, Президент як гарант Конституції зобов'язаний забезпечити умови для інноваційної економіки та соціальної справедливості.')
```

Рисунок 31.

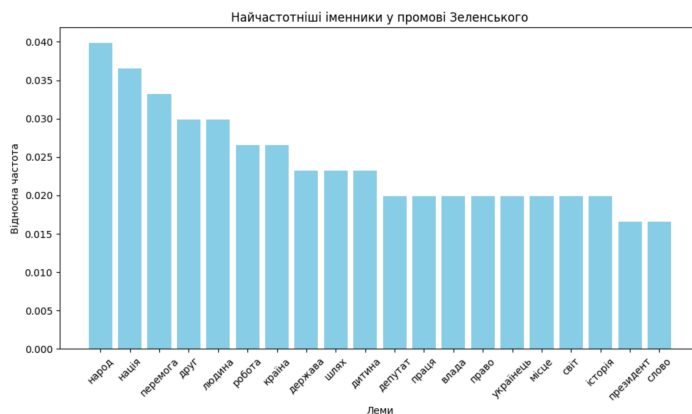

Рисунок 32.

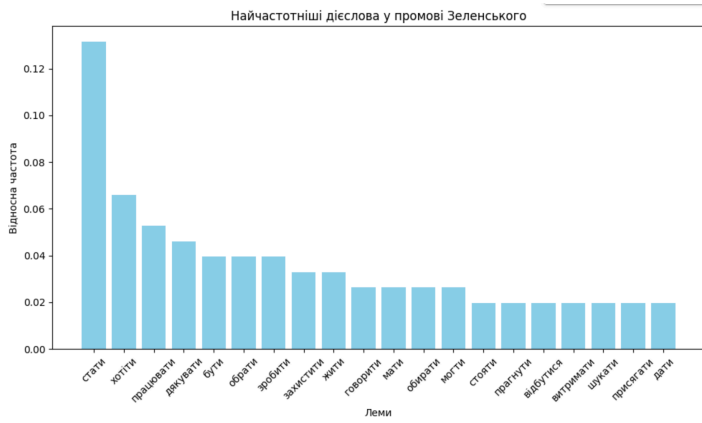

Рисунок 33.

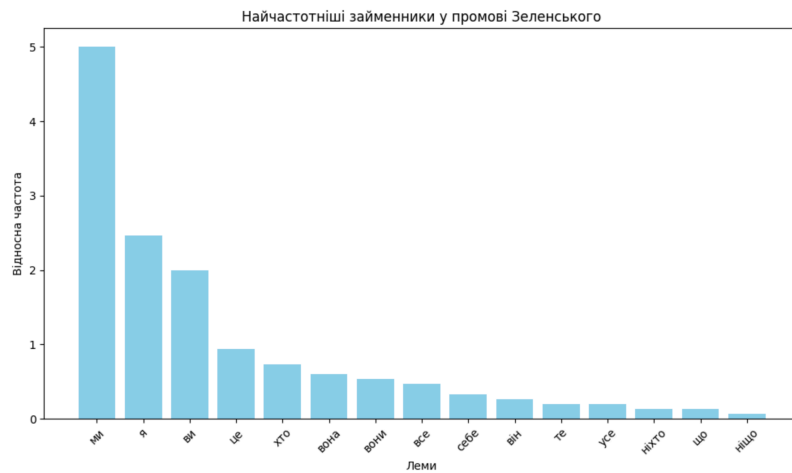

Рисунок 34.

Ключові слова

```

✓ 1 хв
▶ extract_keywords(only_words, 10)
↳ /usr/local/lib/python3.10/dist-packages
  warnings.warn(
  [ ('будуємо', 0.7104),
    ('переможемо', 0.7098),
    ('вітаємо', 0.7093),
    ('ісповідуємо', 0.6969),
    ('надією', 0.6925),
    ('беззаконня', 0.6923),
    ('ходімо', 0.6911),
    ('віднині', 0.6898),
    ('берегти', 0.688),
    ('прокинулися', 0.6869) ]

```

Рисунок 35.

Найдовші / найкоротші речення за кількістю символі

```

✓ 0 с
▶ find_min_max_sentence(content)
↳ ((13, '23 січня 2005'),
  (192,
   '\ufe0fПромова Президента Ющенка під час церемонії інавгурації (у Верховній Раді України)\nПресвяті отці, шановний Голово Верховної Ради, шановні народні депутати, високоповажні гості і дорогі друзі.'))

```